

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 115

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

54 tomas
2011 m. gegužės 5 d.

Turinys

II Įstatymo galios neturintys teisės aktai

REGLAMENTAI

- ★ 2011 m. gegužės 4 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 432/2011, kuriuo nesutinkama leisti vartoti teiginius apie maisto produktų sveikumą, kurie nėra teiginiai apie rizikos susirgti mažinimą, arba teiginiai apie vaikų vystymąsi ir sveikatą ⁽¹⁾ 1
- ★ 2011 m. gegužės 4 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 433/2011, kuriuo iš dalies keičiamas Komisijos reglamento (EB) Nr. 669/2009, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 nuostatos dėl sustiprintos tam tikrų negyvūninės kilmės pašarų ir maisto produktų importo oficialios kontrolės, I priedas ⁽¹⁾ 5
- 2011 m. gegužės 4 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 434/2011, kuriuo nustatomos standartinės importo vertės, skirtos tam tikrų vaisių ir daržovių įvežimo kainai nustatyti 11

Kaina: 3 EUR

(Tęsinys antrajame viršelyje)

⁽¹⁾ Tekstas svarbus EEE

LT

Aktai, kurių pavadinimai spausdinami paprastu šriftu, yra susiję su kasdieniu žemės ūkio reikalų valdymu ir paprastai galioja ribotą laikotarpį.

Visų kitų aktų pavadinimai spausdinami ryškesniu šriftu ir prieš juos dedama žvaigždutė.

IV Aktai, priimti iki 2009 m. gruodžio 1 d. remiantis EB sutartimi, ES sutartimi ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartimi

- ★ 2009 m. birželio 10 d. ELPA priežiūros institucijos sprendimas Nr. 254/09/COL, septyniasdešimt pirmą kartą iš dalies keičiantis procedūrinės ir esminės valstybės pagalbos sritys taisykles, į kurias įtraukiamas naujas skyrius apie nacionalinių teismų įgyvendinamą valstybės pagalbos teisę

II

(Įstatymo galios neturintys teisės aktai)

REGLAMENTAI

KOMISIJOS REGLAMENTAS (ES) Nr. 432/2011

2011 m. gegužės 4 d.

kuriuo nesutinkama leisti vartoti teiginius apie maisto produktų sveikumą, kurie nėra teiginiai apie rizikos susirgti mažinimą, arba teiginiai apie vaikų vystymąsi ir sveikatą

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

(4) Komisija atsižvelgdama į Tarnybos nuomonę sprendžia dėl leidimo vartoti teiginius apie sveikumą suteikimo;

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

(5) gavus *Gencor Pacific Inc.* paraišką, pateiktą 2009 m. lapkričio 10 d. pagal Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 5 dalį, paprašyta, kad Tarnyba pateiktų nuomonę dėl teiginio apie sveikumą, susijusio su *Caralluma fimbriata* (Slimaluma®) hidroetanolio ekstrakto poveikiu mažinant juosmens apimtį (Klausimas Nr. EFSA-Q-2010-00027) ⁽²⁾. Pareiškėjo pasiūlytas teiginys suformuluotas taip: „Slimaluma® padeda sumažinti juosmens apimtį“;atsižvelgdama į 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą ⁽¹⁾, ypač į jo 18 straipsnio 5 dalį,

kadangi:

(1) pagal Reglamentą (EB) Nr. 1924/2006 teiginiai apie maisto produktų sveikumą draudžiami, jeigu jie nėra leisti vartoti Komisijos laikantis to reglamento reikalavimų ir nėra įtraukti į leidžiamų vartoti teiginių sąrašą;

(6) 2010 m. gegužės 12 d. ir 2010 m. gegužės 18 d. Komisija ir valstybės narės gavo atitinkamai Tarnybos mokslinę nuomonę ir jos pakeitimą, kuriuose padaryta išvada, kad, remiantis pateiktais duomenimis, priešastinio Slimaluma® vartojimo ir teigiamo Tarnybos apibrėžto fiziologinio poveikio, t. y. sumažėjusios juosmens apimties, dėl kurios pagerėtų su pilvo srities riebalų pertekliumi siejama prastesnė sveikatos būklė, ryšio nėra. Kadangi teiginys neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1924/2006 nustatytų reikalavimų, jo nereikėtų leisti vartoti;

(2) Reglamente (EB) Nr. 1924/2006 taip pat nustatyta, kad paraiškas leisti vartoti teiginius apie sveikumą maisto tvarkymo subjektai gali teikti valstybės narės nacionalinei kompetentingai institucijai. Nacionalinė kompetentinga institucija turi perduoti reikalavimus atitinkančias paraiškas Europos maisto saugos tarnybai (EMST) (toliau – Tarnyba);

(7) gavus *Gencor Pacific Inc.* paraišką, 2009 m. lapkričio 10 d. pateiktą pagal Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 5 dalį, paprašyta, kad Tarnyba pateiktų nuomonę dėl teiginio apie sveikumą, susijusio su *Caralluma fimbriata* hidroetanolio ekstrakto poveikiu mažinant kūno riebalus (Klausimas Nr. EFSA-Q-2010-00028) ⁽³⁾. Pareiškėjo pasiūlytas teiginys suformuluotas taip: „Slimaluma® padeda sumažinti kūno riebalus“;

(3) gavusi paraišką Tarnyba nedelsdama informuoja kitas valstybes nares bei Komisiją ir pateikia nuomonę dėl atitinkamo teiginio apie sveikumą;

⁽¹⁾ OL L 404, 2006 12 30, p. 9.⁽²⁾ EMST leidinys (2010); 8 (5):1602.⁽³⁾ EMST leidinys (2010); 8 (5):1602.

- (8) 2010 m. gegužės 12 d. Komisija ir valstybės narės gavo mokslinę Tarnybos nuomonę, kurioje padaryta išvada, kad, remiantis pateiktais duomenimis, priežastinio Slimaluma® vartojimo ir deklaruojamo poveikio ryšio nėra. Kadangi teiginys neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1924/2006 nustatytų reikalavimų, jo nereikėtų leisti vartoti;
- (9) gavus *Gencor Pacific Inc.* paraišką, 2009 m. lapkričio 10 d. pateiktą pagal Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 5 dalį, paprašyta, kad Tarnyba pateiktų nuomonę dėl teiginio apie sveikumą, susijusio su *Caralluma fimbriata* hidroetanolio ekstrakto (Slimaluma®) poveikiu mažinant kūno svorį (Klausimas Nr. EFSA-Q-2010-00029) ⁽¹⁾. Pareiškėjo pasiūlytas teiginys suformuluotas taip: „Slimaluma® padeda sumažinti kūno svorį“;
- (10) 2010 m. gegužės 12 d. Komisija ir valstybės narės gavo mokslinę Tarnybos nuomonę, kurioje padaryta išvada, kad, remiantis pateiktais duomenimis, priežastinio Slimaluma® vartojimo ir deklaruojamo poveikio ryšio nėra. Kadangi teiginys neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1924/2006 nustatytų reikalavimų, jo nereikėtų leisti vartoti;
- (11) gavus *Gencor Pacific Inc.* paraišką, 2009 m. lapkričio 10 d. pateiktą pagal Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 5 dalį, paprašyta, kad Tarnyba pateiktų nuomonę dėl teiginio apie sveikumą, susijusio su *Caralluma fimbriata* hidroetanolio ekstrakto (Slimaluma®) poveikiu mažinant energijos suvartojimą (Klausimas Nr. EFSA-Q-2010-00030) ⁽²⁾. Pareiškėjo pasiūlytas teiginys suformuluotas taip: „Slimaluma® padeda sumažinti kalorijų suvartojimą“;
- (12) 2010 m. gegužės 12 d. Komisija ir valstybės narės gavo mokslinę Tarnybos nuomonę, kurioje padaryta išvada, kad, remiantis pateiktais duomenimis, priežastinio Slimaluma® vartojimo ir deklaruojamo poveikio ryšio nėra. Kadangi teiginys neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1924/2006 nustatytų reikalavimų, jo nereikėtų leisti vartoti;
- (13) gavus *Gencor Pacific Inc.* paraišką, 2009 m. lapkričio 10 d. pateiktą pagal Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 5 dalį, paprašyta, kad Tarnyba pateiktų nuomonę dėl teiginio apie sveikumą, susijusio su *Caralluma fimbriata* hidroetanolio ekstrakto (Slimaluma®) poveikiu kontroliuojant alkį ir (arba) apetitą (Klausimas Nr. EFSA-Q-2010-00031) ⁽³⁾. Pareiškėjo pasiūlytas teiginys suformuluotas taip: „Slimaluma® padeda kontroliuoti alkį ir (arba) apetitą“;
- (14) 2010 m. gegužės 12 d. Komisija ir valstybės narės gavo mokslinę Tarnybos nuomonę, kurioje padaryta išvada, kad, remiantis pateiktais duomenimis, priežastinio Slimaluma® vartojimo ir teigiamo Tarnybos apibrėžto fiziologinio poveikio, t. y. sumažėjusio apetito, dėl kurio suvartojamas mažesnis energijos kiekis, ryšio nėra. Kadangi teiginys neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1924/2006 nustatytų reikalavimų, jo nereikėtų leisti vartoti;
- (15) gavus *Leiber GmbH* paraišką, 2009 m. spalio 2 d. pateiktą pagal Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 5 dalį, paprašyta, kad Tarnyba pateiktų nuomonę dėl teiginio apie sveikumą, susijusio su Yestimun® poveikiu imuniniam atsakui (Klausimas Nr. EFSA-Q-2008-667) ⁽⁴⁾. Pareiškėjo pasiūlytas teiginys suformuluotas, *inter alia*, taip: „Kasdien vartojamas Yestimun® stiprina organizmo apsaugą šaltuoju metų laiku“;
- (16) 2010 m. gegužės 27 d. Komisija ir valstybės narės gavo mokslinę Tarnybos nuomonę, kurioje padaryta išvada, kad, remiantis pateiktais duomenimis, priežastinio Yestimun® vartojimo ir sukulto natūralaus ir įgyto imuninio atsako ryšio nėra. Kadangi teiginys neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1924/2006 nustatytų reikalavimų, jo nereikėtų leisti vartoti;
- (17) gavus *Laboratoires innéov SNC* paraišką, 2008 m. gruodžio 30 d. pateiktą pagal Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 5 dalį, paprašyta, kad Tarnyba pateiktų nuomonę dėl teiginio apie sveikumą, susijusio su juodųjų serbentų sėklų aliejaus (*Ribes nigrum*), žuvų taukų, pomidorų likopeno (*Lycopersicon esculentum*) ekstrakto, vitamino C ir vitamino E poveikiu gerinant sausos odos būklę (Klausimas Nr. EFSA-Q-2009-00767) ⁽⁵⁾. Pareiškėjo pasiūlytas teiginys suformuluotas, *inter alia*, taip: „Padeda gerinti sausos odos būklę“;

⁽¹⁾ EMST leidinys (2010); 8 (5):1604.

⁽²⁾ EMST leidinys (2010); 8 (5):1605.

⁽³⁾ EMST leidinys (2010); 8 (5):1606.

⁽⁴⁾ EMST leidinys (2010); 8 (5):1607.

⁽⁵⁾ EMST leidinys (2010); 8 (5):1608.

- (18) 2010 m. gegužės 25 d. Komisija ir valstybės narės gavo mokslinę Tarnybos nuomonę, kurioje padaryta išvada, kad, remiantis pateiktais duomenimis, priešastinio juodųjų serbentų sėklų aliejaus (*Ribes nigrum*), žuvų taukų, pomidorų likopeno (*Lycopersicon esculentum*) ekstrakto, vitamino C ir vitamino E mišinio vartojimo ir deklaruojamo poveikio ryšio nėra. Kadangi teiginys neatitinka Reglamente (EB) Nr. 1924/2006 nustatytų reikalavimų, jo nereikėtų leisti vartoti;
- (19) nustatant šiame reglamente pateiktas priemones apsvartytos pagal Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 16 straipsnio 6 dalį Komisijos gautos pareiškėjų ir visuomenės atstovų pastabos;
- (20) su Slimaluma® susiję teiginiai apie sveikumą priskiriami Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytiems teiginiams, todėl jiems taikomas to reglamento 28 straipsnio 6 dalyje nustatytas pereinamasis laikotarpis. Tačiau paraiškos nebuvo pateiktos iki 2008 m. sausio 19 d., todėl to reglamento 28 straipsnio 6 dalies b punkto sąlyga neįvykdyta ir šiems teiginiams negali būti taikomas tame straipsnyje nustatytas pereinamasis laikotarpis;
- (21) su Yestimun® ir juodųjų serbentų sėklų aliejumi (*Ribes nigrum*), žuvų taukais, pomidorų likopeno (*Lycopersicon esculentum*) ekstraktu, vitaminu C ir vitaminu E susiję teiginiai apie sveikumą priskiriami Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytiems teiginiams, todėl jiems taikomas to reglamento 28 straipsnio 5 dalyje nustatytas pereinamasis laikotarpis. Kadangi Tarnyba padarė išvadą, jog priešastinio maisto produktų vartojimo ir atitinkamo deklaruojamo poveikio

ryšio nėra, abu teiginiai neatitinka Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 reikalavimų, todėl tame straipsnyje numatytas pereinamasis laikotarpis jiems nėra taikomas;

- (22) siekiant užtikrinti, kad visiškai laikomasi šio reglamento reikalavimų, maisto tvarkymo subjektai ir nacionalinės kompetentingos institucijos turėtų imtis veiksmų, kad ne vėliau kaip per šešis mėnesius po šio reglamento įsigaliojimo reglamento priede išvardytais teiginiais apie sveikumą paženklintų produktų rinkoje nebebūtų;
- (23) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Maisto grandinės ir gyvūnų sveikatos nuolatinio komiteto nuomonę ir joms neprieštarauja nei Europos Parlamentas, nei Taryba,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Šio reglamento priede pateikti teiginiai apie sveikumą nėra įtraukiami į Sąjungos leidžiamų vartoti teiginių sąrašą, nurodytą Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 13 straipsnio 3 dalyje.

Vis dėlto prieš 2 straipsnyje nurodytą datą rinkai pateikti arba teiginiais apie sveikumą paženklinti produktai gali likti rinkoje ne ilgiau kaip šešis mėnesius po šios datos.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtąją dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2011 m. gegužės 4 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
José Manuel BARROSO

PRIEDAS

Atmesti teiginiai apie sveikumą

Paraška ir atitinkamos Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 nuostatos	Maistinė ar kita medžiaga, maisto produktas ar maisto produkto kategorija	Teiginys	EMST nuomonės nuoroda
13 straipsnio 5 dalis, teiginys apie sveikumą, grindžiamas naujausiais moksliniais duomenimis ir (arba) prie kurio pridedamas prašymas apsaugoti nuosavybės teises į duomenis	<i>Caralluma fimbriata</i> etanolio ir vandens ekstraktas (Slimaluma®)	Slimaluma® padeda sumažinti juosmens apimtį.	Q-2010-00027
13 straipsnio 5 dalis, teiginys apie sveikumą, grindžiamas naujausiais moksliniais duomenimis ir (arba) prie kurio pridedamas prašymas apsaugoti nuosavybės teises į duomenis	<i>Caralluma fimbriata</i> etanolio ir vandens ekstraktas (Slimaluma®)	Slimaluma® padeda sumažinti kūno riebalus.	Q-2010-00028
13 straipsnio 5 dalis, teiginys apie sveikumą, grindžiamas naujausiais moksliniais duomenimis ir (arba) prie kurio pridedamas prašymas apsaugoti nuosavybės teises į duomenis	<i>Caralluma fimbriata</i> etanolio ir vandens ekstraktas (Slimaluma®)	Slimaluma® padeda sumažinti kūno svorį.	Q-2010-00029
13 straipsnio 5 dalis, teiginys apie sveikumą, grindžiamas naujausiais moksliniais duomenimis ir (arba) prie kurio pridedamas prašymas apsaugoti nuosavybės teises į duomenis	<i>Caralluma fimbriata</i> etanolio ir vandens ekstraktas (Slimaluma®)	Slimaluma® padeda sumažinti kalorijų suvartojimą.	Q-2010-00030
13 straipsnio 5 dalis, teiginys apie sveikumą, grindžiamas naujausiais moksliniais duomenimis ir (arba) prie kurio pridedamas prašymas apsaugoti nuosavybės teises į duomenis	<i>Caralluma fimbriata</i> etanolio ir vandens ekstraktas (Slimaluma®)	Slimaluma® padeda kontroliuoti alkį ir (arba) apetitą.	Q-2010-00031
13 straipsnio 5 dalis, teiginys apie sveikumą, grindžiamas naujausiais moksliniais duomenimis ir (arba) prie kurio pridedamas prašymas apsaugoti nuosavybės teises į duomenis	Yestimun®	Kasdien vartojamas Yestimun® stiprina organizmo apsaugą šaltuoju metų laiku.	Q-2008-667
13 straipsnio 5 dalis, teiginys apie sveikumą, grindžiamas naujausiais moksliniais duomenimis ir (arba) prie kurio pridedamas prašymas apsaugoti nuosavybės teises į duomenis	Juodųjų serbentų sėklų aliejaus (<i>Ribes nigrum</i>), žuvų taukų, pomidorų likopeno (<i>Lycopersicon esculentum</i>) ekstrakto, vitamino C ir vitamino E mišinys	Padeda gerinti sausos odos būklę.	Q-2009-00767

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) Nr. 433/2011

2011 m. gegužės 4 d.

kuriuo iš dalies keičiamas Komisijos reglamento (EB) Nr. 669/2009, kuriuo įgyvendinamos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 882/2004 nuostatos dėl sustiprintos tam tikrų negyvūninės kilmės pašarų ir maisto produktų importo oficialios kontrolės, I priedas

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

šaltinius iš esmės atitinka susijusius Sąjungos teisės aktuose nustatytus saugos reikalavimus ir kurioms sustiprinta oficiali kontrolė nebereikalinga;

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

(5) be to, į sąrašą turėtų būti įrašytos tam tikros kitos prekės, kurios pagal minėtus informacijos šaltinius neatitinka susijusių saugos reikalavimų ir todėl joms reikalinga sustiprinta oficiali kontrolė;

atsižvelgdama į 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 882/2004 dėl oficialios kontrolės, kuri atliekama siekiant užtikrinti, kad būtų įvertinama, ar laikomasi pašarus ir maistą reglamentuojančių teisės aktų, gyvūnų sveikatos ir gerovės taisyklių⁽¹⁾, ypač į jo 15 straipsnio 5 dalį,

(6) todėl įrašai sąrašė dėl tam tikrų iš Turkijos ir Tailando importuojamų produktų turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeisti;

kadangi:

(7) dėl Sąjungos teisės aktų aiškumo taip pat būtina šiek tiek patikslinti iš Indijos importuojamų ybiškių ir iš Turkijos importuojamų saldžiųjų pipirų įrašus;

(1) Komisijos reglamente (EB) Nr. 669/2009⁽²⁾ nustatytos taisyklės dėl sustiprintos oficialios kontrolės, kuri turi būti atliekama dėl to reglamento I priede išvardytų importuojamų negyvūninių pašarų ir maisto produktų (toliau – sąrašas) įvežimo į Reglamento (EB) Nr. 882/2004 I priede nurodytas teritorijas punktuose;

(8) sąrašo pakeitimas dėl prekių nuorodų išbraukimo turėtų būti taikomas kuo greičiau, kadangi pirminiai susirūpinimą dėl saugos kelę klausimai išspręsti. Todėl minėti pakeitimai turėtų būti taikomi nuo šio reglamento įsigaliojimo dienos;

(2) Reglamento (EB) Nr. 669/2009 2 straipsnyje nustatyta, kad tas sąrašas turi būti persvarstomas reguliariai ne rečiau kaip kartą per ketvirtį atsižvelgiant bent į tame straipsnyje nurodytus informacijos šaltinius;

(9) atsižvelgiant į reikalingų Reglamento (EB) Nr. 669/2009 I priedo pakeitimų skaičių, yra tikslinga jį pakeisti šio reglamento priedo tekstu;

(3) iš su maisto produktais susijusių incidentų, apie kuriuos pranešta naudojantis skubaus įspėjimo apie maisto ir pašarų keliamą pavojų sistema (RASSF), paplitimo ir svarbos, Maisto ir veterinarijos tarnybos misijų trečiojoje šalyse duomenų ir valstybių narių Komisijai pagal Reglamento (EB) Nr. 669/2009 15 straipsnį pateiktų ketvirčio ataskaitų, susijusių su negyvūninės kilmės pašarų ir maisto produktų siuntomis, matyti, kad sąrašą reikėtų iš dalies pakeisti;

(10) todėl Reglamentas (EB) Nr. 669/2009 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas;

(4) visų pirma sąrašą reikėtų iš dalies pakeisti išbraukiant įrašus, skirtus prekėms, kurios pagal minėtus informacijos

(11) šiame reglamente nustatytos priemonės atitinka Maisto grandinės ir gyvūnų sveikatos nuolatinio komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

(1) OL L 165, 2004 4 30, p. 1.

(2) OL L 194, 2009 7 25, p. 11.

Reglamento (EB) Nr. 669/2009 I priedas pakeičiamas šio reglamento priedo tekstu.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja trečią dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2011 m. liepos 1 d.

Tačiau įrašų dėl Turkijos cukinijų ir kriausių išbraukimas taikomas nuo šio reglamento įsigaliojimo datos.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2011 m. gegužės 4 d.

Komisijos vardu
Pirmininkas
José Manuel BARROSO

PRIEDAS

„I PRIEDAS

A) Negyvūninės kilmės pašarai ir maisto produktai, kuriems taikoma sustiprinta oficiali kontrolė nustatytame įvežimo punkte

Pašarai ir maisto produktai (numatoma paskirtis)	KN kodas ⁽¹⁾	Kilmės šalis	Pavojus	Fizinio ir atitikties tikrinimo dažnumas (%)
— Negliaudyti žemės riešutai	— 1202 10 90	Argentina	Aflatoksinais	10
— Gliaudyti žemės riešutai	— 1202 20 00			
— Žemės riešutų sviestas	— 2008 11 10			
— Kitaip paruošti ar konservuoti žemės riešutai	— 2008 11 91; 2008 11 96; 2008 11 98			
<i>(Pašarai ir maisto produktai)</i>				
— Negliaudyti žemės riešutai	— 1202 10 90	Brazilija	Aflatoksinais	10
— Gliaudyti žemės riešutai	— 1202 20 00			
— Žemės riešutų sviestas	— 2008 11 10			
— Kitaip paruošti ar konservuoti žemės riešutai	— 2008 11 91; 2008 11 96; 2008 11 98			
<i>(Pašarai ir maisto produktai)</i>				
Džiovinti lakštiniai	ex 1902	Kinija	Aliuminis	10
<i>(Maisto produktai)</i>				
— Smidrinio porūšio kininės pupuolės (<i>Vigna unguiculata</i> spp. <i>sesquipedalis</i>)	— ex 0708 20 00; ex 0710 22 00	Dominikos Respublika	Pesticidų likučiai, ištirti taikant daugia-pakopį likučių nustatymo metodą, pagrįstą GC-MS ir LC-MS, arba atskiros medžiagos likučių nustatymo metodą ⁽³⁾	50
— Raukšlėtasis svaidenis (<i>Momordica charantia</i>)	— ex 0709 90 90; ex 0710 80 95			
— Ilgmoliūgis (<i>Lagenaria siceraria</i>)	— ex 0709 90 90; ex 0710 80 95			
— Pipirai (<i>Capsicum</i> spp)	— 0709 60 10; 0709 60 99; 0710 80 51; 0710 80 59			
— Baklažanai	— 0709 30 00; ex 0710 80 95			
<i>(Maisto produktai – šviežios, atšaldytos ar sušaldytos daržovės)</i>				
— Apelsinai (švieži arba džiovinti)	— 0805 10 20; 0805 10 80	Egiptas	Pesticidų likučiai, ištirti taikant daugia-pakopį likučių nustatymo metodą, pagrįstą GC-MS ir LC-MS, arba atskiros medžiagos likučių nustatymo metodą ⁽⁷⁾	10
— Persikai	— 0809 30 90			
— Granatai	— ex 0810 90 95			
— Braškės	— 0810 10 00			
— Žalios pupelės	— ex 0708 20 00			
<i>(Maisto produktai – švieži vaisiai ir daržovės)</i>				

Pašarai ir maisto produktai (numatoma paskirtis)	KN kodas ⁽¹⁾	Kilmės šalis	Pavojus	Fizinio ir atitikties tikrinimo dažnumas (%)
— Negliaudyti žemės riešutai — Gliaudyti žemės riešutai — Žemės riešutų sviestas (Pašarai ir maisto produktai)	— 1202 10 90 — 1202 20 00 — 2008 11 10	Gana	Aflatoksinais	50
Kario lapai (<i>Bergera</i> ir <i>murraya koenigii</i>) (Maisto produktai – švieži prieskoniniai augalai)	ex 1211 90 85	Indija	Pesticidų likučiai, iširti taikant daugia-pakopį likučių nustatymo metodą, pagrįstą GC-MS ir LC-MS, arba atskiros medžiagos likučių nustatymo metodą ⁽⁵⁾	10
— Sveikos aitriosios paprikos (<i>Capsicum annuum</i>) — Grūstos arba maltos aitriosios paprikos (<i>Capsicum annuum</i>) — Paprikos produktai (karis) — Muskatai (<i>Myristica fragrans</i>) — Macis (<i>Myristica fragrans</i>) — Imbieras (<i>Zingiber officinale</i>) — <i>Curcuma longa</i> (ciberžolė) (Maisto produktai – džiovinti prieskoniniai)	— ex 0904 20 10 — ex 0904 20 90 — 0910 91 05 — 0908 10 00 — 0908 20 00 — 0910 10 00 — 0910 30 00	Indija	Aflatoksinais	50
— Negliaudyti žemės riešutai — Gliaudyti žemės riešutai — Žemės riešutų sviestas — Kitaip paruošti ar konservuoti žemės riešutai (Pašarai ir maisto produktai)	— 1202 10 90 — 1202 20 00 — 2008 11 10 — 2008 11 91; 2008 11 96; 2008 11 98	Indija	Aflatoksinais	20
Šviežios ybiškės (Maisto produktai)	ex 0709 90 90	Indija	Pesticidų likučiai, iširti taikant daugia-pakopį likučių nustatymo metodą, pagrįstą GC-MS ir LC-MS, arba atskiros medžiagos likučių nustatymo metodą ⁽²⁾	10
Arbūzų (<i>egusi</i> , <i>citrullus lanatus</i>) sėklos ir jų produktai (Maisto produktai)	ex 1207 99 97; ex 1106 30 90; ex 2008 99 99;	Nigerija	Aflatoksinais	50
Basmati ryžiai, skirti tiesiogiai žmonėms vartoti (Maisto produktai – visiškai nulukštentai ryžiai)	ex 1006 30	Pakistanas	Aflatoksinais	20

Pašarai ir maisto produktai (numatoma paskirtis)	KN kodas ⁽¹⁾	Kilmės šalis	Pavojus	Fizinio ir atitikties tikrinimo dažnumas (%)
— Sveikos aitriosios paprikos (<i>Capsicum annuum</i>) — Grūstos arba maltos aitriosios paprikos (<i>Capsicum annuum</i>) (Maisto produktai – džiovinti prieskoniniai)	— ex 0904 20 10 — ex 0904 20 90	Peru	Aflatoksinais ir ochratoksinas A	10
— Negliaudyti žemės riešutai — Gliaudyti žemės riešutai — Žemės riešutų sviestas — Kitaip paruošti ar konservuoti žemės riešutai (Pašarai ir maisto produktai)	— 1202 10 90 — 1202 20 00 — 2008 11 10 — 2008 11 91; 2008 11 96; 2008 11 98	Pietų Afrikos Respublika	Aflatoksinais	10
— Šviežios aitriosios paprikos (<i>Capsicum spp</i>) (Maisto produktai)	ex 0709 60 10, ex 0710 80 51; ex 0709 60 99, ex 0710 80 59	Tailandas	Pesticidų liku- čiai, iširti taikant daugia- pakopį likučių nustatymo metodą, pagrįstą GC- MS ir LC-MS, arba atskiros medžiagos likučių nusta- tymo metodą ⁽⁹⁾	10
— Kalendros lapai — Bazilikas (šventasis, kvapusis) — Mėtos (Maisto produktai – švieži prieskoniniai augalai)	— ex 0709 90 90 — ex 1211 90 85 — ex 1211 90 85	Tailandas	Salmonelė ⁽⁶⁾	10
— Kalendros lapai — Bazilikas (šventasis, kvapusis) (Maisto produktai – švieži prieskoniniai augalai)	— ex 0709 90 90 — ex 1211 90 85	Tailandas	Pesticidų liku- čiai, iširti taikant daugia- pakopį likučių nustatymo metodą, pagrįstą GC- MS ir LC-MS, arba atskiros medžiagos likučių nusta- tymo metodą ⁽⁴⁾	20
— Smidrinio porūšio kininės pupuolės (<i>Vigna unguiculata spp. sesquipedalis</i>) — Baklažanai — Kopūstinės daržovės (Maisto produktai – šviežios, atšaldytos ar sušaldytos daržovės)	— ex 0708 20 00; ex 0710 22 00 — 0709 30 00; ex 0710 80 95 — 0704; ex 0710 80 95	Tailandas	Pesticidų liku- čiai, iširti taikant daugia- pakopį likučių nustatymo metodą, pagrįstą GC- MS ir LC-MS, arba atskiros medžiagos likučių nusta- tymo metodą ⁽⁴⁾	50

Pašarai ir maisto produktai (numatoma paskirtis)	KN kodas ⁽¹⁾	Kilmės šalis	Pavojus	Fizinio ir atitikties tikrinimo dažnumas (%)
— Saldieji pipirai (<i>Capsicum annuum</i>) — Pomidorai (Maisto produktai – šviežios, atšaldytos ar sušaldytos daržovės)	— 0709 60 10; 0710 80 51 — 0702 00 00; 0710 80 70	Turkija	Pesticidų likučiai, iširti taikant daugia-pakopį likučių nustatymo metodą, pagrįstą GC-MS ir LC-MS, arba atskiros medžiagos likučių nustatymo metodą ⁽⁸⁾	10
Džiovintos vynuogės (vynui gaminti) (Maisto produktai)	0806 20	Uzbekistas	Ochratoksinas A	50
— Grūstos arba maltos aitriosios paprikos (<i>Capsicum annuum</i>) — Paprikos produktai (karis) — <i>Curcuma longa</i> (ciberžolė) (Maisto produktai – džiovinti prieskoniai) — Raudonasis palmių aliejus (Maisto produktai)	— ex 0904 20 90 — 0910 91 05 — 0910 30 00 — ex 1511 10 90	Visos trečiosios šalys	Sudano dažai	10

⁽¹⁾ Jei turi būti tikrinami tik tam tikri bet kuriuo KN kodu paženklininti produktai, o prekių nomenklatūroje tas kodas nesuskirstytas į konkrečius poskyrius, jis žymimas „ex“ (pavyzdžiui, ex 1006 03: tik Basmati ryžiai, skirti tiesiogiai žmonėms vartoti).

⁽²⁾ Visų pirma šių medžiagų likučiai: acefato, metamidofoso, triazofoso, endosulfano, monokrotofosio.

⁽³⁾ Visų pirma šių medžiagų likučiai: amitrazo, acefato, aldikarbo, benomilo, karbendazimo, chlorfenapiro, chlorpirifoso, CS2 (ditiokarbomatai), diafentiurono, diazinono, dichlorvosio, dikofolio, dimetoato, endosulfano, fenamidono, imidakloprido, malationo, metamidofoso, metiokarbo, metomilo, monokrotofosio, ometoato, oksamilo, profenofoso, propikonazolo, tiabendazolo, tiakloprido.

⁽⁴⁾ Visų pirma šių medžiagų likučiai: acefato, karbarilo, karbendazimo, karbofurano, chlorpirifoso, metilchlorpirifoso, dimetoato, etiono, malationo, metalaksilo, metamidofoso, metomilo, monokrotofosio, ometoato, profenofoso, protiofosio, kvinalfosio, triadimefono, triazofoso, dikrotofosio, EPN, triforino.

⁽⁵⁾ Visų pirma šių medžiagų likučiai: triazofoso, metiloksidemetono, chlorpirifoso, acetamiprido, tiametoksamo, klotianidino, metamidofoso, acefato, propargito, monokrotofosio.

⁽⁶⁾ Etaloninis metodas EN/ISO 6579 arba metodas, kurio tinkamumas šiuo atveju patvirtintas, kaip nurodyta Komisijos reglamento (EB) Nr. 2073/2005 (OL L 338, 2005 12 22, p. 1) 5 straipsnyje.

⁽⁷⁾ Visų pirma šių medžiagų likučiai: karbendazimo, ciflutrino ciprodinilo, diazinono, dimetoato, etiono, fenitrotiono, fenpropatrino, fludioksonilo, heksaflumuronio, liambda-cihalotrino, metiokarbo, metomilo, ometoato, oksamilo, fentoato, metiltiofanato.

⁽⁸⁾ Visų pirma šių medžiagų likučiai: metomilo, oksamilo, karbendazimo, klofentezino, diafentiurono, dimetoato, formetanato, malationo, procimidono, tetradifono, metiltiofanato.

⁽⁹⁾ Visų pirma šių medžiagų likučiai: karbofurano, metomilo, ometoato, dimetoato, triazofoso, malationo, profenofoso, protiofosio, etiono, karbendazimo, triforino, procimidono, formetanato.

B) Apibrėžtys

Šiame priede Sudano dažai reiškia šias chemines medžiagas:

- i) Sudano I (CAS Nr. 842–07–9);
- ii) Sudano II (CAS Nr. 3118–97–6);
- iii) Sudano III (CAS Nr. 85–86–9);
- iv) skaisčiai raudonasis arba Sudano IV (CAS Nr. 85–83–6).“

KOMISIJOS ĮGYVENDINIMO REGLAMENTAS (ES) Nr. 434/2011**2011 m. gegužės 4 d.****kuriuo nustatomos standartinės importo vertės, skirtos tam tikrų vaisių ir daržovių įvežimo kainai nustatyti**

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo,

atsižvelgdama į 2007 m. spalio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1234/2007, nustatantį bendrą žemės ūkio rinkų organizavimą ir konkrečias tam tikriems žemės ūkio produktams taikomas nuostatas („Bendras bendro žemės ūkio rinkų organizavimo reglamentas“) ⁽¹⁾,atsižvelgdama į 2007 m. gruodžio 21 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1580/2007, nustatantį Tarybos reglamentų (EB) Nr. 2200/96, (EB) Nr. 2201/96 ir (EB) Nr. 1182/2007 įgyvendinimo vaisių ir daržovių sektoriuje taisykles ⁽²⁾, ypač į jo 138 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

Reglamente (EB) Nr. 1580/2007, taikant daugiašalių derybų dėl prekybos Urugvajaus raunde rezultatus, yra numatyti kriterijai, kuriuos Komisija taiko nustatydamas standartinės importo iš trečiųjų šalių vertes produktams ir laikotarpiams, išvardytiems minėto reglamento XV priedo A dalyje,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

Reglamento (EB) Nr. 1580/2007 138 straipsnyje minimos standartinės importo vertės yra nustatytos šio reglamento priede.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja 2011 m. gegužės 5 d.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje 2011 m. gegužės 4 d.

*Komisijos vardu,
Pirmininko vardu*

José Manuel SILVA RODRÍGUEZ

Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinis direktorius

⁽¹⁾ OL L 299, 2007 11 16, p. 1.⁽²⁾ OL L 350, 2007 12 31, p. 1.

PRIEDAS

Standartinės importo vertės, skirtos kai kurių vaisių ir daržovių įvežimo kainai nustatyti

(EUR/100 kg)

KN kodas	Trečiosios šalies kodas ⁽¹⁾	Standartinė importo vertė
0702 00 00	JO	78,3
	MA	36,6
	TN	109,4
	TR	82,9
	ZZ	76,8
0707 00 05	TR	120,3
	ZZ	120,3
0709 90 70	JO	78,3
	MA	78,8
	TR	105,4
	ZZ	87,5
0709 90 80	EC	33,0
	ZZ	33,0
0805 10 20	EG	49,1
	IL	59,9
	MA	44,1
	TN	57,6
	TR	67,8
	ZZ	55,7
0805 50 10	TR	54,5
	ZZ	54,5
0808 10 80	AR	96,6
	BR	76,7
	CL	80,3
	CN	112,1
	MA	86,7
	NZ	93,2
	US	127,4
	UY	51,8
	ZA	79,7
ZZ	89,4	

⁽¹⁾ Šalių nomenklatūra yra nustatyta Komisijos Reglamentu (EB) Nr. 1833/2006 (OL L 354, 2006 12 14, p. 19). Kodas „ZZ“ atitinka „kitas šalis“.

IV

(Aktai, priimti iki 2009 m. gruodžio 1 d. remiantis EB sutartimi, ES sutartimi ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartimi)

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJOS SPRENDIMAS

Nr. 254/09/COL

2009 m. birželio 10 d.

septyniasdešimt pirmąjį kartą iš dalies keičiantis procedūrinės ir esminės valstybės pagalbos srities taisykles, į kurias įtraukiamas naujas skyrius apie nacionalinių teismų įgyvendinamą valstybės pagalbos teisę

ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJA ⁽¹⁾,

KADANGI 2009 m. vasario 25 d. Europos Bendrijų Komisija (toliau – EB Komisija) priėmė Pranešimą dėl nacionalinių teismų įgyvendinamos valstybės pagalbos teisės ⁽⁵⁾,

ATSIŽVELGDAMA į Europos ekonominės erdvės susitarimą ⁽²⁾, ypač į jo 61–63 straipsnius ir 26 protokolą,

KADANGI šis pranešimas taip pat svarbus Europos ekonominei erdvei,

ATSIŽVELGDAMA į ELPA valstybių susitarimą dėl Priežiūros institucijos ir Teisingumo Teismo įsteigimo ⁽³⁾, ypač į jo 24 straipsnį ir 5 straipsnio 2 dalies b punktą,

KADANGI reikia užtikrinti vienodą EEE valstybės pagalbos taisyklių taikymą visoje Europos ekonominėje erdvėje,

KADANGI pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 24 straipsnį ELPA priežiūros institucija įgyvendina EEE susitarimo nuostatas dėl valstybės pagalbos,

KADANGI pagal EEE susitarimo XV priedo pabaigoje esančio skyriaus „BENDROSIOS NUOSTATOS“ II punktą Institucija, pasikonsultavusi su Komisija, turi priimti teisės aktus, atitinkančius Europos Komisijos priimtus aktus,

PASIKONSULTAVUSI su Europos Komisija,

KADANGI pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 5 straipsnio 2 dalies b punktą Institucija skelbia pranešimus arba gaires dėl EEE susitarime nagrinėjamų klausimų, jei tai aiškiai numatyta tame Susitarime arba Priežiūros institucijos ir Teismo susitarime, arba jei Institucija mano, kad tai būtina,

PRISIMINDAMA, kad 2009 m. balandžio 22 d. raštu Institucija paragino ELPA valstybes teikti pastabas šiuo klausimu,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

PRISIMINDAMA procedūrinės ir esminės taisykles valstybės pagalbos srityje, Institucijos priimtas 1994 m. sausio 19 d. ⁽⁴⁾,

Valstybės pagalbos gairės iš dalies keičiamos įtraukiant naują skyrių apie nacionalinių teismų įgyvendinamą valstybės pagalbos teisę. Naujasis skyrius pateikiamas šio sprendimo priede.

2 straipsnis

Esamas skyrius apie nacionalinių teismų ir ELPA priežiūros institucijos bendradarbiavimą valstybės pagalbos srityje išbraukiamas.

⁽¹⁾ Toliau – Institucija.

⁽²⁾ Toliau – EEE susitarimas.

⁽³⁾ Toliau – Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimas.

⁽⁴⁾ EEE susitarimo 61 bei 62 straipsnių ir Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo 1 straipsnio taikymo ir aiškinimo gairės, kurias Institucija priėmė ir paskelbė 1994 m. sausio 19 d., paskelbtos *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* (toliau – OL) L 231, 1994 9 3, p. 1 ir EEE priede Nr. 32, 1994 9 3, p. 1. Gairės paskutinį kartą pakeistos 2009 m. balandžio 22 d. Toliau – Valstybės pagalbos gairės. Atnaujinta Valstybės pagalbos gairių versija skelbiama Institucijos svetainėje:
<http://www.eftasurv.int/fieldswork/fieldstateaid/guidelines/>.

⁽⁵⁾ Paskelbta OL C 85, 2009 4 9, p. 1.

3 straipsnis

Tekstas autentiškas tik anglų kalba.

Priimta Briuselyje 2009 m. birželio 10 d.

ELPA priežiūros institucijos vardu

Per SANDERUD
Pirmininkas

Kurt JÄGER
Kolegijos narys

PRIEDAS

NACIONALINIŲ TEISMŲ ĮGYVENDINAMA VALSTYBĖS PAGALBOS TEISĖ ⁽¹⁾

IVADAS

1. Europos Komisija paskelbė pranešimą dėl EB valstybių narių teismų įgyvendinamos valstybės pagalbos teisės ⁽²⁾. Šiame neprivalomame akte išdėstyti principai ir taisyklės, kuriuos Europos Komisija taiko valstybės pagalbos srityje. Jame taip pat paaiškinti numatomo Europos Komisijos ir EB valstybių narių teismų bendradarbiavimo būdai.
2. ELPA priežiūros institucijos (toliau – Institucija) nuomone, minėtas pranešimas yra svarbus EEE. Siekdama išlaikyti vienodas konkurencijos sąlygas ir užtikrinti vienodą EEE valstybės pagalbos taisyklių taikymą visoje Europos ekonominėje erdvėje, Institucija tvirtina šį skyrių, visada atsižvelgdama į ELPA valstybių teismų nepriklausomumą.
3. Institucija pasiryžusi laikytis griežto požiūrio į neteisėtą ir nesuderinamą valstybės pagalbą. Nors iki šiol asmenų bylinėjimosi nacionaliniuose teismuose reikšmė valstybės pagalbos politikoje buvo palyginti nedidelė, Institucija mano, kad asmenų bylinėjimasis gali būti labai naudingas valstybės pagalbos politikai. Nacionaliniuose teismuose nagrinėjamos bylos suteikia trečiosioms šalims galimybę atkreipti dėmesį į daugelį su valstybės pagalba susijusių klausimų ir tiesiogiai juos išspręsti nacionaliniu lygmeniu. Be to, nacionaliniai teismai ieškovams gali suteikti labai veiksmingų teisės gynimo priemonių, kai pažeidžiamos valstybės pagalbos taisyklės. Tai gali prisidėti prie didesnės drausmės valstybės pagalbos srityje.
4. Pagrindinis šio skyriaus tikslas – informuoti nacionalinius teismus ir trečiąsias šalis apie teisės gynimo būdus, kuriais galima pasinaudoti, kai pažeidžiamos valstybės pagalbos taisyklės, ir suteikti pagalbą jiems praktiškai taikant šias taisykles. Be to, Institucija siekia plėtoti bendradarbiavimą su nacionaliniais teismais, pateikdama praktiškesnes priemones, kurios padės nacionalinių teismų teisėjams atlikti savo kasdienį darbą.
5. Šis skyrius pakeičia ELPA priežiūros institucijos valstybės pagalbos gairių skyrių apie nacionalinių teismų ir ELPA priežiūros institucijos bendradarbiavimą valstybės pagalbos srityje ⁽³⁾ ir neprieštarauja jokiame EEE susitarime ir ELPA teismo teisės aktų nuostatų aiškinimui.

1. NACIONALINIŲ TEISMŲ VAIDMUO ĮGYVENDINANT VALSTYBĖS PAGALBOS TAISYKLES

1.1. Bendrieji klausimai

1.1.1. Valstybės pagalbos nustatymas

6. Pirmasis klausimas, su kuriuo susiduria nacionaliniai teismai ir potencialūs ieškovai, – ar atitinkama priemonė faktiškai yra valstybės pagalba, kaip apibrėžta EEE susitarimo 61 straipsnyje.
7. EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad: „EB valstybių narių, ELPA valstybių arba iš jų valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su šiuo Susitarimu, kai ji daro įtaką Susitariančiųjų Šalių tarpusavio prekybai.“
8. Valstybės pagalbos sąvoka apima ne vien subsidijas ⁽⁴⁾, *inter alia*, ji taip pat apima mokesčių lengvatas, investicijas naudojant valstybės lėšas, kai jos skiriamos tokiomis aplinkybėmis, kurioms esant privatus investuotojas nebūtų suteikęs paramos ⁽⁵⁾. Šiuo atžvilgiu nėra svarbu, ar valstybės pagalbą tiesiogiai suteikia valstybė, ar viešosios arba privačiosios įstaigos, valstybės įsteigtos arba paskirtos pagalbai administruoti ⁽⁶⁾. Tačiau kad valstybės skiriama

⁽¹⁾ Šis skyrius atitinka Komisijos pranešimą dėl nacionalinių teismų įgyvendinamos valstybės pagalbos teisės (OL C 85, 2009 4 9, p. 1) ir pakeičia esamą Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrių apie nacionalinių teismų ir ELPA priežiūros institucijos bendradarbiavimą valstybės pagalbos srityje (OL L 274, 2000 10 26, p. 19 ir EEE priedas Nr. 48, 2000 10 26, p. 33).

⁽²⁾ Komisijos pranešimas dėl nacionalinių teismų įgyvendinamos valstybės pagalbos teisės (OL C 85, 2009 4 9, p. 1).

⁽³⁾ Skyrius atitiko Komisijos pranešimą dėl nacionalinių teismų ir Komisijos bendradarbiavimo valstybės pagalbos srityje (OL C 312, 1995 11 23, p. 8); jame buvo nustatyti Institucijos ir nacionalinių teismų bendradarbiavimo ir keitimosi informacija mechanizmai.

⁽⁴⁾ Sprendimo *GL Insurance ir kiti*, C-308/01, (2004 m.), Rink. p. I-4777, 69 punktas; Sprendimo *Banco Exterior de España prieš Ayuntamiento de Valencia*, C-387/92, (1994 m.), Rink. p. I-877, 13 punktas; Sprendimo *Piaggio*, C-295/97, (1999 m.), Rink. p. I-3735, 34 punktas; Sprendimo *SFEI*, C-39/94, 58 punktas; Sprendimo *Enirisorse*, C-237/04, (2006 m.), Rink. p. I-2843, 42 punktas; ir Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-66/02, (2005 m.), Rink. p. I-10901, 77 punktas.

⁽⁵⁾ Plg. generalinio advokato F. G. Jacobs išvados sujungtose bylose *Ispanija prieš Komisiją*, C-278/92, C-279/92 ir C-280/92, (1994 m.), Rink. p. I-4103, 28 punktą: „Valstybės pagalba suteikiama, kai valstybė narė leidžia įmonei pasinaudoti lėšomis, kurių, esant įprastoms aplinkybėms, privatus investuotojas, taikydamas įprastus komercinius kriterijus ir nepaisydamas kitų socialinio, politinio arba filantropinio pobūdžio aplinkybių, nesuteiktų.“

⁽⁶⁾ Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, 290/83, (1985 m.), Rink. p. 439, 14 punktas ir Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją*, C-482/99, (2002 m.), Rink. p. I-4397, 36–42 punktai.

parama būtų laikoma valstybės pagalba, ji turi būti palanki tam tikroms įmonėms arba tam tikrų prekių gamybai (selektivumas), skirtingai nei bendrosios priemonės, kurioms EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalis netaikoma (⁷). Be to, pagalba turi iškraipyti konkurenciją, arba dėl jos turi kilti konkurencijos iškraipymo pavojus, ir paveikti EEE susitarimo Susitariančiųjų Šalių tarpusavio prekybą (⁸).

9. ELPA teismo ir Europos bendrijos teismų praktikoje (⁹), taip pat Institucijos ir Europos Komisijos sprendimuose dažnai sprendžiamas klausimas, ar tam tikros priemonės priskiriamos valstybės pagalbai. Be to, Institucija priėmė išsamias gaires dėl daugybės sudėtingų klausimų, tokių kaip privataus investuotojo principo (¹⁰) ir privataus kreditoriaus kriterijaus (¹¹) taikymas, aplinkybės, kurioms esant valstybės garantijos turi būti laikomos valstybės pagalba (¹²), valstybės žemės pardavimo tvarka (¹³), eksporto kredito draudimas (¹⁴), tiesioginis verslo apmokestinimas (¹⁵), rizikos kapitalo investicijos (¹⁶) ir valstybės pagalba moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai bei naujovių diegimui (¹⁷). Be to, į EEE susitarimą įtrauktas Komisijos reglamentas dėl *de minimis* ribos neviršijančios pagalbos (¹⁸). ELPA teismo ir Europos Teisingumo Teismo praktika, Institucijos gairės ir ankstesni sprendimai gali suteikti vertingos pagalbos nacionaliniams teismams ir potencialiems ieškovams dėl valstybės pagalbos sąvokos reikšmės.

10. Kilus abejonių dėl valstybės pagalbos kvalifikavimo, nacionaliniai teismai gali prašyti Institucijos nuomonės pagal šio skyriaus 2 skirsnį. Tai neapriboja nacionalinio teismo galimybės perduoti bylą ELPA teismui ir prašyti pateikti patariamąją nuomonę pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 34 straipsnį.

(⁷) Išsamia šio skirtumo analizę galima rasti generalinio advokato M. Darmon išvadoje sujungtose bylose *Sloman Neptun prieš Bodo Ziesemer*, C-72/91 ir C-73/91, (1993 m.), Rink. p. I-887. Taip pat Žr. Sprendimo sujungtose bylose *Fesil ir Finnford a.o. prieš ELPA priežiūros instituciją*, E-5/04, E-6/04 ir E-7/04, (2005 m.), ELPA teismo ataskaita, p. 121, 76–87 punktus ir Sprendimo *Norvegijos Vyriausybė prieš ELPA priežiūros instituciją*, E-6/98, (1999 m.) ELPA teismo ataskaita, p. 74, 33–38 punktus.

(⁸) Žr. Sprendimo sujungtose bylose *Fesil ir Finnford a.o. prieš ELPA priežiūros instituciją*, E-5/04, E-6/04 ir E-7/04, 93–102 punktus. Taip pat žr. Sprendimo sujungtose bylose *Air Liquide Industries Belgium*, C-393/04 ir C-41/05, (2006 m.), Rink. p. I-5293, 33–36 punktus; Sprendimo *Cassa di Risparmio de Firenze ir kiti*, C-222/04, (2006 m.), Rink. p. I-289, 139–141 punktus ir Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-310/99, (2002 m.), Rink. p. I-2289, 84–86 punktus.

(⁹) Geras pavyzdys – Europos Teisingumo Teismo sprendimas *Altmark* byloje, *Altmark Trans GmbH ir Regierungspräsidium Magdeburg prieš Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, C-280/00, (2003 m.), Rink. p. I-7747. Taip pat žr. Sprendimą byloje *Norvegijos Vyriausybė prieš ELPA priežiūros instituciją*, E-6/98, ir Sprendimo *Fesil ir Finnford a.o. prieš ELPA priežiūros instituciją*, E-5/04, E-6/04 ir E-7/04, 76–87 punktus.

(¹⁰) Dėl privataus investuotojo kriterijaus taikymo apskritai žr. Sprendimą *Belgija prieš Komisiją (Tubemeuse)*, C-142/87, (1990 m.), Rink. p. I-959; Sprendimo *Italija prieš Komisiją (ALFA Romeo)*, C-305/89, (1991 m.), Rink. p. I-1603, 19 ir 20 punktus. Detaliai jis išaiškintas Sprendimo sujungtose bylose *Westdeutsche Landesbank Girozentrale prieš Komisiją*, T-228/99 ir T-233/99, (2003 m.), Rink. p. II-435, 245 punkte ir toliau. Taip pat žr. Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrių apie valstybės institucijų turtą (OL L 231, 1994 9 3, p. 1, EEE priedas Nr. 32, 1994 9 3, p. 1). Šis skyrius pagrįstas Biuleteniui EB 9–1984 dėl EEB sutarties [buvusių] 92 ir 93 straipsnių taikymo valstybės institucijų turtui (Europos Bendrijų biuletenis Nr. 9–1984), įtrauktu į EEE susitarimo XV priedo 9 punktą. Taip pat žr. Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrių apie valstybės pagalbos nuostatų taikymą gamybos sektoriaus valstybės įmonėms (OL L 231, 1994 9 3, p. 1, EEE priedas Nr. 32, 1994 9 3, p. 1). Šis skyrius atitinka Komisijos komunikatą dėl EEB sutarties [buvusių] 92 ir 93 straipsnių ir Komisijos direktyvos 80/723/EEB 5 straipsnio taikymo gamybos sektoriaus valstybės įmonėms (OL C 307, 1993 11 13, p. 3). Dėl šio principo taikymo oro uostų finansavimui žr. Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrių apie oro uostų finansavimą ir valstybės pagalbą oro transporto bendrovių veiklai iš regioninių oro uostų pradėti (OL L 62, 2008 3 6, p. 30, EEE priedas Nr. 12, 2008 3 6). Skyrius atitinka Bendrijos gaires dėl oro uostų finansavimo ir valstybės pagalbos oro transporto bendrovių veiklai iš regioninių oro uostų pradėti (OL C 312, 2005 12 9, p. 1, 42–52 punktai).

(¹¹) Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-342/96, (1999 m.) Rink. p. I-2459, 34 punktas ir Sprendimo *DM Transport*, C-256/97, (1999 m.) Rink. p. I-3913, 25 punktas.

(¹²) Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrius apie valstybės garantijas (dar nepaskelbtas). Skyrius atitinka Komisijos pranešimą dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo garantijomis suteikiamai valstybės pagalbai (OL C 155, 2008 6 20, p. 10).

(¹³) Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrius apie valstybės pagalbos elementus valdžios institucijoms parduodant žemę ir pastatus (OL L 137, 2000 6 8, p. 28, EEE priedas Nr. 26, 2000 6 8, p. 19). Skyrius atitinka Komisijos komunikatą dėl valstybės pagalbos elementų valdžios institucijoms parduodant žemę ir pastatus (OL C 209, 1997 7 10, p. 3).

(¹⁴) Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrius apie trumpalaikio eksporto kredito draudimą (OL L 120, 1998 4 23, p. 27, EEE priedas Nr. 16, 1998 4 23, p. 1) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Institucijos sprendimu Nr. 95/06/COL (OL L 324, 2006 11 23, p. 38, EEE priedas Nr. 57, 2006 11 23, p. 28). Skyrius atitinka Komisijos komunikatą valstybėms narėms pagal Europos Bendrijos sutarties [93 straipsnio 1 dalį] dėl Sutarties [92] ir [93] straipsnių taikymo trumpalaikio eksporto kredito draudimui (OL C 281, 1997 9 17, p. 4) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Komisijos pranešimu valstybėms narėms, iš dalies keičiančiu pranešimą pagal EB sutarties [93 straipsnio 1 dalį] taikant Sutarties [92] ir [93] straipsnius trumpalaikio eksporto kredito draudimui (OL C 325, 2005 12 22, p. 22).

(¹⁵) Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrius apie valstybės pagalbos taisyklių taikymą su tiesioginiu verslo apmokestinimu susijusioms priemonėms (OL L 137, 2000 6 8, p. 20, EEE priedas Nr. 26, 2000 6 8, p. 10). Skyrius atitinka Komisijos pranešimą dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo su tiesioginiu verslo apmokestinimu susijusioms priemonėms (OL C 384, 1998 12 10, p. 3).

(¹⁶) Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrius apie valstybės pagalbą rizikos kapitalo investicijoms į mažąsias ir vidutines įmones skatinti (dar nepaskelbtas). Skyrius pagrįstas Bendrijos gairėmis dėl valstybės pagalbos rizikos kapitalo investicijoms į mažąsias ir vidutines įmones skatinti (OL C 194, 2006 8 18, p. 2).

(¹⁷) Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrius apie valstybės pagalbą moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui (dar nepaskelbtas). Skyrius atitinka Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui sistemą (OL C 323, 2006 12 30, p. 1).

(¹⁸) 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL L 379, 2006 12 28, p. 5), įtrauktas į EEE susitarimo XV priedo 1ea punktą EEE jungtinio komiteto sprendimu Nr. 29/2007 (OL L 209, 2007 8 9, p. 52 ir EEE priedas Nr. 38, 2007 8 9, p. 34).

1.1.2. Sustabdymo pareiga

11. Pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies paskutinį sakinį ELPA valstybės negali įgyvendinti valstybės pagalbos priemonių be išankstinio Institucijos leidimo (sustabdymo pareiga):
- „Apie visus ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą ELPA priežiūros institucija turi būti laiku informuojama, kad galėtų pateikti savo pastabas. Jeigu Institucija mano, kad tokie ketinimai pagal EEE susitarimo 61 straipsnį yra nesuderinami su EEE susitarimu, ji nedelsdama pradeda šio straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą. Atitinkama valstybė savo pasiūlytų priemonių neįgyvendina tol, kol nepriimamas galutinis sprendimas.“⁽¹⁹⁾
12. Tačiau yra keletas aplinkybių, kurioms esant valstybės pagalba gali būti teisėtai įgyvendinama be išankstinio Institucijos leidimo.
- a) Taip yra, kai priemonei taikomas Bendrasis bendrosios išimties reglamentas⁽²⁰⁾. Kai priemonė atitinka visus Bendrajame bendrosios išimties reglamente nustatytus reikalavimus, ELPA valstybė atleidžiama nuo pareigos informuoti apie planuojamą pagalbos priemonę, o sustabdymo pareiga netaikoma.
- b) Panašiai sustabdymo pareiga netaikoma ir esamai pagalbai⁽²¹⁾. Be kitų dalykų, tai apima pagalbą, suteiktą pagal schemą, buvusią prieš ELPA valstybei prisijungiant prie EEE susitarimo, arba pagal anksčiau Institucijos patvirtintą schemą⁽²²⁾.
13. Nacionaliniame teisme nagrinėjama byla dėl valstybės pagalbos kartais gali būti susijusi su Bendrojo bendrosios išimties reglamento taikymu ir (arba) esama arba patvirtinta pagalbos schema. Spręsdamas dėl tokio reglamento ar schemos taikymo, nacionalinis teismas gali tik nustatyti, ar tenkinamos visos reglamento arba schemos sąlygos. Jeigu taip nėra, jis negali vertinti pagalbos priemonės suderinamumo, nes šis vertinimas priklauso išimtinai Institucijos kompetencijai⁽²³⁾.
14. Jei nacionaliniam teismui reikia nustatyti, ar priemonė patenka į patvirtintą valstybės pagalbos schemą, jis gali tik patikrinti, ar tenkinamos visos sprendimo dėl patvirtinimo sąlygos. Kai nacionaliniu lygmeniu iškelti klausimai yra susiję su Institucijos sprendimo galiojimu, nacionalinis teismas turėtų laikytis Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 34 straipsnyje nustatytos procedūros⁽²⁴⁾. Vis dėlto galimybė užginčyti susijusio Institucijos sprendimo galiojimą remiantis patariamąja nuomone prarandama, kai ieškovas neabejotinai galėjo užginčyti sprendimą ELPA teisme pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 36 straipsnį, tačiau to nepadarė⁽²⁵⁾.
15. Nacionalinis teismas Institucijos gali prašyti pateikti nuomonę pagal šio skyriaus 2 skirsnį, jeigu jis abejoja dėl Bendrojo bendrosios išimties reglamento taikymo arba esamos ar patvirtintos valstybės pagalbos schemas.

1.1.3. ELPA priežiūros institucijos ir nacionalinių teismų vaidmuo

16. Ir nacionaliniai teismai, ir Institucija atlieka esminius, tačiau skirtingus vaidmenis įgyvendinant valstybės pagalbos taisykles⁽²⁶⁾.

⁽¹⁹⁾ Sustabdymo pareiga atkartojama Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 3 straipsnyje, kuris atitinka 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties [93] straipsnio taikymo taisykles (OL L 83, 1999 3 27, p. 1) (procedūrinis reglamentas). Reglamentas (EB) Nr. 659/1999 buvo įtrauktas į EEE susitarimo 26 protokolą EEE jungtinio komiteto sprendimu Nr. 164/2001 (OL L 65, 2002 3 7, p. 46, EEE priedas Nr. 13, 2002 3 7, p. 26). Dėl tikslaus pagalbos suteikimo laiko žr. 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL L 379, 2006 12 28, p. 5) 10 konstatuojamąjį dalį. Šis reglamentas įtrauktas į EEE susitarimo XV priedo 1ea punktą EEE jungtinio komiteto sprendimu Nr. 29/2007 (OL L 209, 2007 8 9, p. 52, EEE priedas Nr. 38, 2007 8 9, p. 34).

⁽²⁰⁾ 2008 m. rugpjūčio 6 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 800/2008, skelbiantis tam tikrų rūšių pagalbą suderinama su bendrąja rinka taikant Sutarties 87 ir 88 straipsnius (OL L 214, 2008 8 9, p. 3), įtrauktas į EEE susitarimo XV priedo 1j punktą EEE jungtinio komiteto sprendimu Nr. 120/2008 (OL L 339, 2008 12 18, p. 111 ir EEE priedas Nr. 79, 2008 12 18, p. 20). Perėjimą prie naujosios tvarkos reglamentuojančios taisyklės išdėstytos reglamento 44 straipsnyje. Bendrasis bendrosios išimties reglamentas pakeitė 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 68/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo pagalbai mokymui (OL L 10, 2001 1 13, p. 20), 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 70/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms (OL L 10, 2001 1 13, p. 33), 2002 m. gruodžio 12 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 2204/2002 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai, teikiama užimtumui (OL L 337, 2002 12 13, p. 3) ir 2006 m. spalio 24 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1628/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo nacionalinei regioninei investicinei pagalbai (OL L 302, 2006 11 1, p. 29).

⁽²¹⁾ Žr. Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 1 straipsnio b punktą.

⁽²²⁾ Tai netaikoma, kai pačioje schemoje numatytas reikalavimas apie tam tikrų rūšių pagalbą pranešti atskirai. Dėl esamos pagalbos svokos taip pat žr. Sprendimo *Namur-Les assurances du crédit prieš Office national du dueroire ir Belgijos valstybę*, C-44/93, (1994 m.), Rink. p. I-3829, 28–34 punktus ir Sprendimo sujungtose bylose *Fesil ir Finnford a.o. prieš ELPA priežiūros instituciją*, E-5/04, E-6/04 ir E-7/04, 157 punktą.

⁽²³⁾ Žr. 17 punktą.

⁽²⁴⁾ Dėl sprendimų dėl susigrąžinimo žr. Institucijos valstybės pagalbos gairių skyriaus apie neteisėtus ir nesuderinamus valstybės pagalbos susigrąžinimą 53–57 punktus.

⁽²⁵⁾ Sprendimo *TWD Textilwerke Deggendorf prieš Vokietiją*, C-188/92, (1994 m.), Rink. p. I-833, 17, 25 ir 26 punktai, taip pat žr. Sprendimo sujungtose bylose *Atzeni ir kiti*, C-346/03 ir C-529/03, (2006 m.), Rink. p. I-1875, 31 punktą ir Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją (Scott)*, C-232/05, (2006 m.), Rink. p. I-10071, 59 punktą.

⁽²⁶⁾ Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 37 punktas; Sprendimo sujungtose bylose *Van Calster ir Cleeren*, C-261/01 ir C-262/01, (2003 m.), Rink. p. I-12249, 74 punktas ir Sprendimo *SFEI*, C-39/94, 41 punktas.

17. Pagrindinis Institucijos vaidmuo – įvertinti siūlomų pagalbos priemonių suderinamumą su EEE susitarimo veikimu, remiantis Susitarimo 61 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytais kriterijais. Šis suderinamumo vertinimas yra išimtinė Institucijos pareiga, o ji peržiūrėti gali ELPA teismas. Nacionaliniai teismai neturi įgaliojimų paskelbti, kad valstybės pagalbos priemonė yra suderinama su EEE susitarimo 61 straipsnio 2 arba 3 dalimi ⁽²⁷⁾.
18. Nacionalinio teismo vaidmuo priklauso nuo nagrinėjamos valstybės pagalbos priemonės ir to, ar apie ją buvo tinkamai pranešta Institucijai ir ar ji suteikė leidimą:
- Nacionalinių teismų gali būti paprašyta įsikišti tais atvejais, kai ELPA valstybės institucija ⁽²⁸⁾ suteikė pagalbą nepaisydama sustabdymo pareigos. Ši situacija gali susidaryti dėl to, kad apie pagalbą apskritai nebuvo pranešta, arba dėl to, kad valstybės institucija ją įgyvendino prieš Institucijai suteikiant leidimą. Tokiais atvejais nacionaliniai teismai turi užtikrinti asmenų, kurie nukentėjo dėl neteisėtos pagalbos įgyvendinimo, teisių apsaugą ⁽²⁹⁾.
 - Nacionaliniai teismai taip pat atlieka svarbų vaidmenį vykdant sprendimus dėl susigrąžinimo, kurie buvo priimti pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 14 straipsnio 1 dalį, kai Institucija, atlikusi vertinimą, nustato, kad neteisėtai suteikta pagalba nesuderinama su EEE susitarimo veikimu ir reikalauja, kad atitinkama ELPA valstybė susigrąžintų nesuderinamą pagalbą iš pagalbos gavėjo. Nacionaliniai teismai tokiais atvejais paprastai ištrauks pagalbos gavėjams pareiškus ieškinius dėl nacionalinių institucijų priimto prašymo grąžinti išmokėtas lėšas teisėtumo peržiūrėjimo. Vis dėlto, atsižvelgiant į nacionalinę procesinę teisę, galimi ir kitų rūšių ieškiniai (pvz., ELPA valstybių institucijų ieškiniai pagalbos gavėjui, siekiant visiškai įgyvendinti Institucijos sprendimą dėl susigrąžinimo).
19. Saugodami asmenų interesus, nacionaliniai teismai privalo visiškai atsižvelgti į Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies veiksmingumą ir bei EEE rinkos interesus.
20. Nacionalinių teismų vaidmuo minėtose situacijose išsamiau aptariamas šio skyriaus 1.2 ir 1.3 skirsniuose.
- 1.2. Nacionalinių teismų vaidmuo įgyvendinant Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį: neteisėta valstybės pagalba**
21. Remiantis Europos Teisingumo Teismo praktika, iš EB sutarties 88 straipsnio 3 dalyje nustatytos sustabdymo pareigos, kuri atkartota Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies paskutiniame sakinyje, išplaukia tiesiogiai įgyvendinamos nukentėjusių šalių (kaip antai, pagalbos gavėjo konkurentų) individualios teisės ⁽³⁰⁾. Šios nukentėjusios šalys savo teises gali įgyvendinti pareiškdamos ieškinį pagalbą suteikusiai EB valstybei narei kompetentingame nacionaliniame teisme. Spręsti tokius ieškinius ir taip užtikrinti konkurentų teisių apsaugą pagal EB sutarties 88 straipsnio 3 dalį yra viena iš svarbiausių nacionalinių teismų funkcijų valstybės pagalbos srityje.
22. Nacionaliniai ELPA valstybių teismai atlieka tą pačią funkciją. Vis dėlto pagal EEE susitarimo 35 protokolą vidinį EEE teisės poveikį ELPA valstybėse lemia konstitucinė teisė. Pagal 35 protokolą ELPA valstybės privalo užtikrinti, prirėikts atskira teisine nuostata, kad įgyvendintų EEE taisyklių ir kitų teisinių nuostatų kolizijos atveju, viršenybę turės įgyvendintos EEE taisyklės. ELPA teismas yra išaiškinęs, kad asmenys ir ūkinės veiklos vykdytojai privalo turėti teisę nacionaliniu lygmeniu siekti pasinaudoti visomis iš EEE teisinių nuostatų kylančiomis teisėmis ⁽³¹⁾, kaip ir atitinkamos nacionalinės teisinės sistemos suteikiamomis teisėmis, jeigu jos yra besąlyginės ir pakankamai tikslios ⁽³²⁾. Institucijos nuomone, taip pat remiantis Europos Teisingumo Teismo praktika, susijusia su tapačia EB sutarties 88 straipsnio 3 dalies nuostata, Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalis atitinka EEE susitarimo 35 protokole nustatytus numanomus besąlygiškumo ir pakankamo tikslumo kriterijus.

⁽²⁷⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, (2008 m.), Rink. p. I-469, 38 punktas; Sprendimo *Lornoy ir kiti prieš Belgijos valstybę*, C-17/91, (1992 m.), Rink. p. I-6523, 30 punktas ir Sprendimo *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires ir kiti prieš Prancūziją*, C-354/90, 14 punktas.

⁽²⁸⁾ Įskaitant nacionalines, regionines ir vietos valstybės institucijas.

⁽²⁹⁾ Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 38 ir 44 punktai; Sprendimo sujungtose bylose *Van Calster ir Cleeren*, C-261/01 ir C-262/01, 75 punktas ir Sprendimo *Piaggio*, C-295/97, 31 punktas.

⁽³⁰⁾ Sprendimas *Costa prieš E.N.E.L.*, 6/64, (1964 m.), Rink. p. 1141; Sprendimo *Lorenz GmbH prieš Vokietijos Federacinę Respubliką ir kiti*, 120/73, (1973 m.), Rink. p. 1471, 8 punktas ir Sprendimo *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires ir kiti prieš Prancūziją*, C-354/90, 11 punktas.

⁽³¹⁾ Atsižvelgiant į tai, taip pat žr. Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo preambulę, kurioje paaiškinta, kad: „EEE Susitariančiosios Šalys, visiškai gerbdamos teismų nepriklausomumą, siekia užtikrinti vienodą EEE susitarimo ir tų Bendrijos teisės aktų nuostatų, kurios iš esmės atkurtos tame Susitarime, aiškinimą ir taikymą, taip pat užtikrinti vienodas sąlygas asmenims ir ūkinės veiklos vykdytojams, kiek tai susiję su keturiomis laisvėmis ir konkurencijos sąlygomis.“ Be to, preambuleje teigiama, kad „taikant Susitarimo 1–4 protokolus tinkamai atsižvelgiama į Europos Bendrijų Komisijos teisinę ir administracinę praktiką prieš įsigaliojant šiam Susitarimui.“

⁽³²⁾ Sprendimo *Ravintoloitsijain Liiton Kustannus Oy Restamark*, E-1/94, (1994–1995 m.), ELPA teismo ataskaita, p. 15, 77 punktas.

23. Tai, kad Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies paskutinis sakiny s įtrauktas į nacionalines ELPA valstybių teisinės sistemos (³³), suteikia nukentėjusioms šalims galimybę pareikšti ieškinį nacionaliniame teisme dėl sustabdymo nuostatos pažeidimo. Todėl nacionalinis teismas turėtų panaudoti visas tinkamas priemones ir teisių gynbos būdus bei taikyti visas susijusias nacionalinės teisės nuostatas, kad įgyvendintų nacionalinę teisę, kuria įteisinamas Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies paskutinis sakiny s (³⁴).
24. Esminį nacionalinių teismų vaidmenį tokiomis aplinkybėmis lemia ir tai, kad Institucijos turimi įgaliojimai apsaugoti konkurentus ir kitas trečiąsias šalis nuo neteisėtos pagalbos yra riboti. Svarbiausia, kad Institucija negali priimti galutinio sprendimo dėl susigrąžinimo vien dėl to, kad apie pagalbą nebuvo pranešta pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį (³⁵). Todėl Institucija privalo atlikti visapusišką suderinamumo vertinimą, nepaisant to, ar buvo atsižvelgta į sustabdymo pareigą. (³⁶) Šis vertinimas gali užtrukti, o Institucijos įgaliojimams priimti išankstinius įsakymus dėl pagalbos susigrąžinimo taikomi labai griežti teisiniai reikalavimai (³⁷).
25. Dėl to nacionaliniams teismams pateikę ieškinius konkurentai ir kitos trečiosios šalys, nukentėję nuo neteisėtos valstybės pagalbos, gali pasinaudoti svarbiomis teisės gynimo priemonėmis. Nacionaliniai teismai gali pritaikyti šias teisės gynimo priemones:
- draudimą išmokėti neteisėtą pagalbą;
 - neteisėtos pagalbos susigrąžinimą (nepaisant jos suderinamumo);
 - neteisėtų palūkanų susigrąžinimą;
 - žalos atlyginimą konkurentams ir kitoms trečiosioms šalims ir bei
 - laikinasias priemones, nukreiptas į neteisėtą pagalbą.
26. Kiekviena iš šių teisės gynimo priemonių išsamiau aprašyta šio skyriaus 1.2.1–1.2.6 skirsniuose.

1.2.1. Draudimas išmokėti neteisėtą pagalbą

27. Nacionaliniai teismai yra įpareigoti užtikrinti asmenų, nukentėjusių nuo sustabdymo pareigos pažeidimų, teisių apsaugą. Dėl to nacionaliniai teismai privalo pagal nacionalinę teisę nustatyti visas atitinkamas teines pasekmes pažeidus Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį (³⁸). Tačiau nacionalinių teismų pareigos nėra apribotos vien jau išmokėta neteisėta valstybės pagalba. Jos taip pat apima atvejus, kai rengiamasi atlikti neteisėtą išmokėjimą. Nacionaliniai teismai privalo užtikrinti asmenų teisių apsaugą nuo galimo jų nesilaikymo (³⁹). Kai neteisėtą pagalbą rengiamasi išmokėti, nacionalinis teismas yra įpareigotas užkirsti kelią šiam mokėjimui.
28. Nacionalinių teismų pareiga užkirsti kelią neteisėtos pagalbos išmokėjimui gali atsirasti įvairiais procesiniais atvejais, priklausomai nuo ieškinių, kuriuos galima pareikšti pagal nacionalinę teisę, rūšių. Labai dažnai ieškovas sieks užginčyti nacionalinio akto, kuriuo suteikiama neteisėta valstybės pagalba, galiojimą. Tokiais atvejais logiška, kad

(³³) Islandijoje sustabdymo nuostata įgyvendinta Konkurencijos akto (*Samkeppnislög*) Nr. 44/2005 su vėlesniais pakeitimais 30 straipsniu (2005 m. gegužės 20 d. Oficialiojo leidinio A skirsnis). Norvegijoje ji įgyvendinta 2003 m. vasario 21 d. Reglamentas Nr. 198 (*Forskrift om gjennomføring av EØS-avtalens vedlegg til Protokoll 3 om nærmere regler for anvendelsen av EF-traktatens artikkel 93 (prosedyreforordningen)*), išdėstyto 2003 m. vasario 21 d. Karališkuoju potvarkiu, pirma pastraipa pagal 1992 m. lapkričio 27 d. Akta dėl valstybės pagalbos Nr. 117 (plg. EEE susitarimo 61 straipsnį) su vėlesniais pakeitimais. Reglamentas Nr. 198 paskutinį kartą iš dalies pakeistas 2006 m. kovo 3 d. Reglamentu Nr. 277, išdėstyto tos pačios dienos karališkuoju potvarkiu. Kadangi Lichtenšteino sistema yra monistinė, sustabdymo nuostata yra Lichtenšteino vidaus teisinės sistemos dalis (*Liechtensteinisches Landesgesetzblatt, Jahrgang 1995, Nr. 72, 1995 m. balandžio 28 d.*)

(³⁴) Vis dėlto, kad galėtų tai pasiekti, kiekviena ELPA valstybė savo teisinėje sistemoje turi nustatyti teisinę procedūrą, laikydami EEE susitarimo 3 straipsnio 1 dalyje nustatyto principo, žr. Sprendimo *Lorenz GmbH prieš Vokietijos Federacinę Respubliką ir kiti*, 120/73, (1973 m.), Rink. p. 1471, 9 punktą.

(³⁵) Sprendimas *Prancūzija prieš Komisiją (Boussac)*, C-301/87, (1990 m.), Rink. p. 1-307 ir Sprendimas *Belgija prieš Komisiją (Tubemeuse)*, C-142/87, (1990 m.), Rink. p. 1-959.

(³⁶) Sprendimo *Prancūzija prieš Komisiją (Boussac)*, C-301/87, 17–23 punktai; Sprendimo *Belgija prieš Komisiją (Tubemeuse)*, C-142/87, 15–19 punktai; Sprendimo *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires ir kiti prieš Prancūziją*, C-354/90, 14 punktas ir Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 38 punktas.

(³⁷) Plg. Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 11 straipsnio 2 dalį, kurioje reikalaujama, kad nebūtų jokių abejonių dėl atitinkamos priemonės pagalbino pobūdžio, kad būtų imamasi skubių priemonių ir kad būtų didelė rimtos ir nepataisomos žalos konkurentui rizika.

(³⁸) Sprendimo *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires ir kiti prieš Prancūziją*, C-354/90, 12 punktas; Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 40 punktas; Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 47 punktas ir Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 41 punktas.

(³⁹) Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 38 ir 44 punktai; Sprendimo *sujungtose bylose Van Calster ir Cleeren*, C-261/01 ir C-262/01, 75 punktas ir Sprendimo *Piaggio*, C-295/97, 31 punktas.

nacionalinis teismas, pripažinęs, jog pagalbos skyrimo aktas negalioja dėl to, kad ELPA valstybė pažeidė Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį, turės uždrausti atlikti neteisėtą mokėjimą⁽⁴⁰⁾.

1.2.2. Neteisėtos pagalbos susigrąžinimas

29. Nacionalinis teismas, susidūręs su neteisėtai suteikta pagalba, privalo nustatyti visas teises pasekmes, kurios pagal nacionalinę teisę atsiranda dėl tokios neteisėtos pagalbos. Dėl to nacionalinis teismas iš esmės privalo priimti sprendimą, pagal kurį pagalbos gavėjas turi grąžinti visą neteisėtai suteiktą valstybės pagalbą⁽⁴¹⁾. Nurodydamas grąžinti visą neteisėtai suteiktą pagalbą nacionalinis teismas vykdo savo pareigą užtikrinti individualių ieškovo (kaip antai konkurento) teisių apsaugą pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį. Todėl nacionalinio teismo susigrąžinimo pareiga nepriklauso nuo pagalbos priemonės suderinamumo su EEE susitarimo 61 straipsnio 2 arba 3 dalimis.
30. Kadangi nacionaliniai teismai privalo nurodyti grąžinti visą neteisėtai suteiktą pagalbą, nepaisant jos suderinamumo, nacionaliniame teisme pagalbą galima susigrąžinti greičiau nei padavus skundą Institucijai. Iš tikrųjų nacionalinis teismas, priešingai nei Institucija⁽⁴²⁾, gali ir privalo tik nustatyti, ar priemonė yra valstybės pagalba ir ar jai taikoma sustabdymo pareiga.
31. Tačiau nacionalinių teismų susigrąžinimo pareiga nėra absoliuti. Atsižvelgiant į sprendimą *SFEI* byloje⁽⁴³⁾, gali būti išimtinių aplinkybių, kurioms esant neteisėtos valstybės pagalbos susigrąžinimas būtų netinkamas. Šiuo atveju taikoma teisinė nuostata turėtų būti panaši į pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 14 ir 15 straipsnius taikomą nuostatą⁽⁴⁴⁾. Kitaip tariant, aplinkybėmis, kurios nekludytų Institucijai priimti sprendimo dėl susigrąžinimo, negalima pateisinti to, kad nacionalinis teismas susilaiko ir nenurodo grąžinti visos pagalbos. Principai, kuriuos ELPA teismas taiko šiuo atžvilgiu, yra labai griežti⁽⁴⁵⁾. Atsižvelgiant į ELPA teismo ir Europos Teisingumo Teismo požiūrį, neteisėtai suteiktos pagalbos gavėjas iš principo negali remtis teisėtai lūkesčiais, prieštaraujamas Institucijos vykdomajam raštui dėl susigrąžinimo⁽⁴⁶⁾. Taip yra dėl to, kad rūpestingas verslininkas turėjo galimybę patikrinti, ar apie jo gaunamą pagalbą buvo pranešta⁽⁴⁷⁾.
32. Norėdamas pagrįsti, dėl ko nebuvo pareikalauta grąžinti pagalbą pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį, nacionalinis teismas privalo remtis specifiniu ir konkrečiu faktu, suteikiusiu pagalbos gavėjui teisėtų lūkesčių⁽⁴⁸⁾. Taip gali būti tuo atveju, jeigu pati Institucija suteikė aiškias garantijas, kad atitinkama priemonė nėra valstybės pagalba arba kad jai netaikoma sustabdymo pareiga⁽⁴⁹⁾.
33. Atsižvelgiant į Europos Teisingumo Teismo praktiką⁽⁵⁰⁾, nacionalinio teismo pareiga pareikalauti grąžinti visą neteisėtą valstybės pagalbą nustoja egzistuoti, jeigu iki to laiko, kai nacionalinis teismas priima sprendimą, Institucija jau nusprendė, kad pagalba yra suderinama su EEE susitarimo veikimu. Kadangi sustabdymo pareigos tikslas – užtikrinti, kad tik suderinama pagalba gali būti įgyvendinama, šis tikslas negali būti ginčijamas, kai Institucija jau

⁽⁴⁰⁾ Dėl pagalbos skyrimo akto negaliojimo tais atvejais, kai EB valstybė narė pažeidė EB sutarties 88 straipsnio 3 dalį, žr. Sprendimo *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires ir kiti prieš Prancūziją*, C-354/90, 12 punktą; kaip pavyzdį taip pat žr. 2003 m. balandžio 4 d. Vokietijos federalinio teisingumo teismo (*Bundesgerichtshof*) sprendimą V ZR 314/02, VI Z 2003, 340 ir 2004 m. sausio 20 d. sprendimą XI ZR 53/03, NVwZ 2004, 636.

⁽⁴¹⁾ Sprendimo *Xunta de Galicia*, C-71/04, (2005 m.), Rink. p. I-7419, 49 punktas; Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 40 ir 68 punktai ir Sprendimo *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires ir kiti prieš Prancūziją*, C-354/90, 12 punktas.

⁽⁴²⁾ Kuri turi atlikti suderinamumo vertinimą, prieš nurodydama susigrąžinti suteiktą pagalbą.

⁽⁴³⁾ Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 70 ir 71 punktai, kuriuose pateikta nuoroda į generalinio advokato F. G. Jacobs išvados šioje byloje 73–75 punktus; taip pat žr. Sprendimo *RSV prieš Komisiją*, 223/85, (1987 m.), Rink. p. 4617, 17 punktą ir Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-5/89, (1990 m.), Rink. p. I-3437, 16 punktą.

⁽⁴⁴⁾ Dėl šiuo atveju taikomos nuostatos žr. generalinio advokato F. G. Jacobs išvados byloje *SFEI ir kiti*, C-39/94, 75 punktą.

⁽⁴⁵⁾ 14 straipsnyje tik nustatyta Institucijos susigrąžinimo pareigos išimtis, kai susigrąžinimas prieštarautų bendriesiems EEE teisės principams. Vienintelis atvejis, kai ELPA valstybė gali neįgyvendinti Institucijos sprendimo dėl susigrąžinimo, yra tuomet, kai objektyviai tokio susigrąžinimo negalima atlikti, plg. Institucijos valstybės pagalbos gairių skyriaus apie neteisėtos ir nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimą 17 punktą (dar nepaskelbta). Šis skyrius atitinka Komisijos pranešimą dėl veiksmingo Komisijos sprendimų, kuriais valstybėms narėms nurodoma susigrąžinti neteisėtai ir nesuderinamą valstybės pagalbą, įgyvendinimo (OL C 272, 2007 11 15, p. 4). Taip pat žr. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-177/06, (2007 m.), Rink. p. I-7689, 46 punktą.

⁽⁴⁶⁾ Sprendimo sujungtose bylose *Fesil ir Finnford a.o. prieš ELPA priežiūros instituciją*, E-5/04, E-6/04 ir E-7/04, 171 punktas ir Sprendimo *ELPA priežiūros institucija prieš Islandijos Respubliką*, E-2/05, (2005 m.) ELPA teismo ataskaita, p. 205, 26 punktas. Taip pat žr. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-5/89, 14 punktą; Sprendimo *Ispanija prieš Komisiją*, C-169/95, (1997 m.) Rink. p. I-135, 51 punktą ir Sprendimo *Unicredito Italiano*, C-148/04, (2005 m.), Rink. p. I-11137, 104 punktą.

⁽⁴⁷⁾ Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-5/89, 14 punktas; Sprendimo *Alcan Deutschland*, C-24/95, (1997 m.), Rink. p. I-1591, 25 punktas ir Sprendimo sujungtose bylose *Atzeni ir kiti*, C-346/03 ir C-529/03, 64 punktas.

⁽⁴⁸⁾ Plg. generalinio advokato F. G. Jacobs išvados byloje *SFEI ir kiti*, C-39/94, 73 punktą ir Sprendimo *RSV prieš Komisiją*, 223/85, 17 punktą.

⁽⁴⁹⁾ Sprendimo sujungtose bylose *Belgija ir Forum 187 prieš Komisiją*, C-182/03 ir C-217/03, (2006 m.), Rink. p. I-5479, 147 punktas.

⁽⁵⁰⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 45, 46 ir 55 punktai ir 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimo byloje *Wienstrom*, C-384/07, dar nepaskelbto, 28 punktas.

patvirtino jos suderinamumą⁽⁵¹⁾. Todėl nacionalinio teismo pareiga užtikrinti asmenų teisių apsaugą pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį išlieka, kol Institucija vis dar nepriėmė sprendimo, nepaisant to, ar toks procesas vyksta, ar ne⁽⁵²⁾.

34. Institucijai priėmus teigiamą sprendimą, nacionalinis teismas pagal *EEE teisę* nebeturi pareigos reikalauti grąžinti visą pagalbą, susigrąžinimo pareiga gali būti nustatyta *nacionalinėje teisėje*⁽⁵³⁾. Tačiau kai tokia susigrąžinimo pareiga egzistuoja, tai nepažeidžia ELPA valstybės teisės vėliau pakartotinai įgyvendinti pagalbą.
35. Kai nacionalinis teismas nusprendžia, kad neteisėta pagalba buvo išmokėta pažeidus Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį, jis, siekdamas nustatyti susigrąžinamos sumos dydį, privalo kiekybiškai įvertinti pagalbą. ELPA teismo ir Europos bendrijos teismų praktika dėl EEE susitarimo 61 straipsnio 1 dalies ir EB Sutarties 87 straipsnio 1 dalies taikymo, Institucijos gairės bei ankstesnių sprendimų praktika turėtų padėti teismui spręsti šį klausimą. Jeigu nacionalinis teismas susiduria su sunkumais apskaičiuodamas pagalbos dydį, jis gali prašyti Institucijos paramos, kaip nustatyta šio skyriaus 2 skirsnyje.

1.2.3. Palūkanų susigrąžinimas

36. Neteisėtos pagalbos ekonominis pranašumas nėra vien jos nominalioji suma. Be to, pagalbos gavėjas įgyja finansinį pranašumą, atsirandantį dėl išankstinio pagalbos įgyvendinimo. Taip yra dėl to, kad, jei apie pagalbą būtų buvę pranešta Institucijai, išmoka būtų buvusi išmokėta vėliau arba iš viso neišmokėta. Tai būtų įpareigoję pagalbos gavėją skolintis atitinkamas lėšas kapitalo rinkose, be kita ko, taikant rinkoje galiojančias palūkanų normas.
37. Dėl šio pernelyg ilgo laiko pranašumo, jei susigrąžinti pagalbą nurodo Institucija, pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 14 straipsnio 2 dalį reikalaujama susigrąžinti ne vien nominaliąją pagalbos sumą, bet ir palūkanas nuo tos dienos, kai neteisėta pagalba buvo perduota pagalbos gavėjui disponuoti, iki dienos, kai ji buvo iš tikrųjų susigrąžinta. Šiuo atveju taikytina palūkanų norma nustatyta 2004 m. liepos 14 d. Institucijos sprendimu Nr. 195/04/COL⁽⁵⁴⁾.
38. Vadovaudamiesi Europos Teisingumo Teismo praktika⁽⁵⁵⁾ ir atsižvelgdami į Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies įgyvendinimą, nacionaliniai teismai turėtų nurodyti susigrąžinti finansinį pranašumą, atsiradusį dėl išankstinio pagalbos įgyvendinimo (toliau – neteisėtos palūkanos). Taip yra todėl, kad dėl iš anksto įgyvendintos neteisėtos pagalbos konkurentai, atsižvelgiant į aplinkybes, pagalbos pasekmes konkurencijai pajustų bent jau anksčiau nei turėtų. Todėl pagalbos gavėjui buvo suteiktas per didelis pranašumas⁽⁵⁶⁾.
39. Nacionalinio teismo pareiga pareikalauti grąžinti neteisėtas palūkanas gali atsirasti dviem skirtingais atvejais:
- nacionalinis teismas paprastai privalo pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo 1 dalies 1 straipsnio 3 dalį pareikalauti grąžinti visą neteisėtą pagalbą. Tokiu atveju, nustatant visą susigrąžinamą sumą, neteisėtos palūkanos turi būti pridedamos prie pradinės pagalbos sumos;
 - tačiau nacionaliniai teismai taip pat privalo nurodyti susigrąžinti neteisėtas palūkanas tais išimtiniais atvejais, kai nėra pareigos pareikalauti grąžinti visą pagalbą. Todėl nacionalinio teismo pareiga pareikalauti grąžinti neteisėtas palūkanas išlieka net ir tada, kai Institucija priima teigiamą sprendimą⁽⁵⁷⁾. Tai gali būti ypač svarbu potencialiems ieškovams, nes šis sprendimas suteikia galimybę sėkmingai ginti teises taip pat ir tais atvejais, kai Institucija jau paskelbė, kad pagalba yra suderinama su EEE susitarimo veikimu.
40. Kad galėtų įvykdyti susigrąžinimo, susijusio su neteisėtomis palūkanomis, įsipareigojimą, nacionaliniai teismai turi nustatyti susigrąžinamų palūkanų dydį. Šiuo atveju taikomi toliau nurodyti principai:
- pradinis rodiklis yra nominalioji pagalbos suma⁽⁵⁸⁾;
 - nustatydami taikytiną palūkanų normą ir apskaičiavimo metodą, nacionaliniai teismai turėtų atsižvelgti į tai, kad nacionalinio teismo sprendimo susigrąžinti neteisėtas palūkanas tikslas yra toks pat, kaip ir Institucijos sprendimo susigrąžinti palūkanas pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 14

⁽⁵¹⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 49 punktas.

⁽⁵²⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 41 punktas.

⁽⁵³⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 53 ir 55 punktai.

⁽⁵⁴⁾ 2004 m. liepos 14 d. Institucijos sprendimo Nr. 195/04/COL (OL L 139, 2006 5 25, p. 37, EEE priedas Nr. 26, 2006 5 25, p. 1) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2008 m. gruodžio 17 d. Institucijos sprendimu Nr. 789/08/COL (dar nepaskelbtas), 9 straipsnis.

⁽⁵⁵⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 50, 52 ir 55 punktai.

⁽⁵⁶⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 50, 52 ir 55 punktai.

⁽⁵⁷⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 52 ir 55 punktai.

⁽⁵⁸⁾ Žr. 35 punktą. Nuo nominaliosios pagalbos sumos mokamus mokesčius susigrąžinant pagalbą galima atimti, žr. Sprendimo *Siemens prieš Komisiją*, T-459/93, (1995 m.), Rink. p. II-1675, 83 punktą.

straipsnį. Be to, ieškiniai dėl neteisėtų palūkanų susigrąžinimo yra EEE teisės ieškiniai, tiesiogiai pagrįsti Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalimi⁽⁵⁹⁾. Todėl šiems ieškiniams taikomi šio skyriaus 1.4.1 skirsnyje aprašyti lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai;

- c) kad būtų užtikrintas Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 14 straipsnio ir veiksmingumo reikalavimo laikymasis, Institucija mano, kad nacionalinio teismo taikomas palūkanų apskaičiavimo metodas turi būti taikomas taip griežtai, kaip numatyta 2004 m. liepos 14 d. Institucijos sprendime Nr. 195/04/COL⁽⁶⁰⁾. Todėl neteisėtos palūkanos privalo būti skaičiuojamos kaupiamuoju principu, o taikytina palūkanų norma negali būti mažesnė nei orientacinė norma⁽⁶¹⁾;
- d) be to, Institucijos nuomone, atsižvelgiant į lygiavertiškumo principą, kai palūkanų normos skaičiavimo taisyklės pagal nacionalinę teisę yra griežtesnės nei nustatytosios 2004 m. liepos 14 d. Institucijos sprendime Nr. 195/04/COL, nacionalinis teismas ieškiniams, pareikštiems pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį, taip pat turės taikyti griežtesnes nacionalines taisykles;
- e) pradinė palūkanų skaičiavimo data visada bus diena, kai neteisėta pagalba buvo perduota pagalbos gavėjui disponuoti. Pabaigos data priklauso nuo situacijos, buvusios nacionaliniam teismui priimant sprendimą. Jeigu Institucija jau patvirtino pagalbą, pabaigos data yra Institucijos sprendimo priėmimo data. Priešingu atveju neteisėtos palūkanos kaupiamos per visą neteisėtumo laikotarpį iki datos, kai pagalbos gavėjas faktiškai išmoka suteiktą pagalbą. Kaip patvirtinta Europos Teisingumo Teismo praktikoje, neteisėtos palūkanos taip pat turi būti nustatomos ir laikotarpiui nuo teigiamo Institucijos sprendimo priėmimo iki vėlesnio ELPA teismo šio sprendimo panaikinimo⁽⁶²⁾.

41. Kilus abejonių, nacionalinis teismas gali prašyti Institucijos pagalbos pagal šio skyriaus 2 skirsnį.

1.2.4. Reikalavimai atlyginti žalą

- 42. Nacionaliniai teismai taip pat gali tenkinti reikalavimus atlyginti žalą, kurią pagalbos gavėjo konkurentai ir kitos trečiosios šalys patyrė dėl neteisėtos valstybės pagalbos⁽⁶³⁾. Tokie ieškiniai dėl žalos atlyginimo paprastai pareiškami valstybės pagalbą suteikusiai institucijai. Jie pirmiausia yra svarbūs ieškovui, nes, priešingai nei ieškiniams, kuriais siekiama vien susigrąžinti pagalbą, atveju, patenkinus ieškinį dėl žalos atlyginimo tiesiogiai kompensuojami ieškovo patirti finansiniai nuostoliai. Akivaizdu, kad tokie ginčai priklauso nuo nacionalinės teisės taisyklių. Todėl Institucija pabrėžia, kad nacionaliniai teismai turėtų panaudoti visas tinkamas priemones ir teisės gynybos būdus bei taikyti visas susijusias nacionalinės teisės nuostatas, kad įgyvendintų nacionalinės teisės aktą, kuriuo įteisinamas Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies paskutinis sakiny, taip pat užtikrinti tuo teisės aktu asmenims ir ūkinės veiklos vykdytojams suteiktų teisių apsaugą.
- 43. Nepaisant galimybės reikalauti atlyginti žalą pagal nacionalinę teisę, sustabdymo pareigos pažeidimas iš principo gali būti pagrindas, remiantis ELPA teismo praktika, reikalauti atlyginti žalą⁽⁶⁴⁾. ELPA valstybės turi atlyginti nuostolius ir žalą, sukeltą asmenims dėl pareigų tiek pagal antrinės EEE teisės aktus, tiek pagal pagrindinę EEE susitarimo dalį, pažeidimo⁽⁶⁵⁾. Tokia atsakomybė atsiranda, kai: i) pažeista teisės taisykle siekiama suteikti asmenims teisių; ii) pažeidimas yra gana sunkus; ir iii) yra tiesioginis priežastinis ryšys tarp valstybės narės pareigos neatlikimo ir nukentėjusių šalių patirtos žalos⁽⁶⁶⁾.
- 44. Institucijos nuomone, pirmasis reikalavimas (EEE teisėje nustatyta pareiga, kuria siekiama užtikrinti asmenų teisių apsaugą) tenkinamas, jeigu pažeidžiama Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalis. ELPA teismas yra pripažinęs, kad pažeista teisės taisykle asmenims suteikiama teisių, jeigu atitinkama nuostata yra besąlyginė ir pakankamai tikslė⁽⁶⁷⁾. Kaip teigiama 22 punkte, Institucijos manymu, Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalis atitinka šiuos kriterijus.
- 45. Gana sunkaus EEE teisės pažeidimo reikalavimas paprastai taip pat bus tenkinamas, jei bus nesilaikoma Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies. ELPA teismo nuomone, tai priklauso nuo to, ar vykdydama teisėkūros įgaliojimus EEE susitarimo šalis akivaizdžiai ir rimtai nepaisė savo veiksmų laisvės ribų. Siekiant nustatyti, ar tenkinama ši sąlyga, reikia atsižvelgti į visus situaciją nulemiančius veiksnius. Tai, *inter alia*, apima: pažeistos taisyklės aiškumą ir tikslumą, veiksmų laisvės, kuri lieka nacionalinėms

⁽⁵⁹⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 52 ir 55 punktai.

⁽⁶⁰⁾ Žr. 2004 m. liepos 14 d. Institucijos sprendimo Nr. 195/04/COL su pakeitimais, padarytais 2008 m. gruodžio 17 d. Sprendimu Nr. 789/08/COL, 9–11 straipsnius.

⁽⁶¹⁾ Žr. 54 išnašą.

⁽⁶²⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 69 punktas.

⁽⁶³⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 53 ir 55 punktai; Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 56 punktas ir 2008 m. gruodžio 11 d. Sprendimo byloje *Komisija prieš Freistaat Sachsen*, C-334/07 P, dar nepaskelbto, 54 punktas.

⁽⁶⁴⁾ Sprendimo *Erla María Sveinbjörnsdóttir prieš Islandiją*, E-9/97, (1998 m.), ELPA teismo ataskaita, p. 95, 59–63, 66–69 punktai ir Sprendimo *Karl K. Karlsson prieš Islandiją*, E-4/01, (2002 m.), ELPA teismo ataskaita, p. 240, 32, 37–38, 40 ir 47 punktai.

⁽⁶⁵⁾ Sprendimo *Karl K. Karlsson prieš Islandiją*, E-4/01, 32 punktas.

⁽⁶⁶⁾ Žr. Sprendimo *Erla María Sveinbjörnsdóttir prieš Islandiją*, E-9/97, 66 punktą ir Sprendimo *Karl K. Karlsson prieš Islandiją*, E-4/01, 32 punktą. Taip pat žr. Sprendimo *Traghetti del Mediterraneo prieš Italiją*, C-173/03, 45 punktą.

⁽⁶⁷⁾ Sprendimo *Ravintoloitsijain Liiton Kustannus Oy Restamark*, E-1/94, 77 punktas.

institucijoms pagal tą taisyklę, ribas, ar pažeidimas, taip pat padaryta žala, buvo tyčinis, ar netyčinis; ir ar teisės klaida buvo pateisinama, ar ne⁽⁶⁸⁾. Tačiau, atsižvelgiant į Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį, ELPA valstybių institucijos negali savo nuožiūra nepranešti apie valstybės pagalbos priemones. Joms iš esmės tenka absoliuti pareiga pranešti apie visas tokias priemones iki tol, kol jos bus įgyvendintos. Nors kartais ELPA teismas atsižvelgia į susijusį EEE teisės pažeidimą, kuris yra pateisinamas⁽⁶⁹⁾, esant valstybės pagalbai ELPA valstybių institucijos turėtų gerai žinoti apie šią pareigą ir paprastai negali remtis sustabdymo pareigos nežinojimu. Kilus abejonių ELPA valstybės, siekdamos teisinio tikrumo, Institucijai visuomet gali pranešti apie priemonę⁽⁷⁰⁾.

46. Trečiasis reikalavimas, pagal kurį EEE teisės pažeidimas turėjo sukelti realią ir tikrą finansinę žalą ieškoviui, gali būti tenkinamas įvairiais būdais.
47. Ieškovas dažnai pateiks argumentą, kad pagalba buvo tiesioginė pelno praradimo priežastis. Nagrinėdamas tokį reikalavimą, nacionalinis teismas turėtų atsižvelgti į šias aplinkybes:
- atsižvelgiant į EEE teisės lygiavertiškumo ir veiksmingumo reikalavimus⁽⁷¹⁾, nacionalinėse taisyklėse negali būti nustatytas ELPA valstybės atsakomybės už prarastą pelną panaikinimas⁽⁷²⁾. Pagal EEE teisę žala gali atsirasti tais atvejais, kai dėl pažeidimo ieškovas neteko turto arba tai sutrukdė jam pagerinti savo turtingą padėtį. Jeigu nacionalinėje teisėje toks atsakomybės panaikinimas nustatytas, nacionalinis teismas turėtų netaikyti nuostatos, nagrinėdamas reikalavimus atlyginti žalą pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį;
 - faktinę prarasto pelno sumą bus lengviau nustatyti, kai dėl neteisėtos suteiktos pagalbos gavėjas galėjo laimėti konkursą dėl sutarties arba pasinaudoti konkrečia verslo galimybe ieškovo nenaudai. Tuomet nacionalinis teismas gali apskaičiuoti pajamas, kurias ieškovas galėjo gauti pagal šią sutartį. Pagalbos gavėjui jau įvykdžius sutartį, nacionalinis teismas taip pat atsižvelgtų į faktiškai gautą pelną;
 - sudėtingesnis žalos įvertinimas reikalingas, kai dėl suteiktos pagalbos tik visiškai prarandama rinkos dalis. Vienas iš būdų nagrinėti tokius atvejus galėtų būti ieškovo faktinės pajamų padėties (pagal pelno ir nuostolio ataskaitą) ir spėjamos pajamų padėties, jeigu neteisėta pagalba nebūtų buvusi suteikta, palyginimas;
 - gali būti aplinkybių, kai ieškovo patirta žala yra didesnė nei prarastas pelnas. Tai galėtų būti atvejis, kai, pavyzdžiui, ieškovas dėl neteisėtos pagalbos yra priverstas pasitraukti iš verslo (pavyzdžiui, dėl nemokumo).
48. Galimybė reikalauti atlyginti žalą iš esmės yra nepriklausoma nuo jokio tuo pat metu Institucijos atliekamo tyrimo, susijusio su ta pačia pagalbos priemone. Toks vykstantis tyrimas neatleidžia nacionalinio teismo nuo pareigos užtikrinti asmenų teisių apsaugą pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį⁽⁷³⁾. Kadangi ieškovas gali įrodyti, kad jis patyrė nuostolių dėl išankstinio pagalbos įgyvendinimo ir konkrečiau – dėl pagalbos gavėjo neteisėto laiko pranašumo, sėkmingo reikalavimo atlyginti žalą galimybė taip pat neatmetama, jeigu Institucija jau patvirtino pagalbą iki nacionaliniam teismui priimant sprendimą⁽⁷⁴⁾.
49. Nacionalinės procesinės taisyklės kartais leidžia nacionaliniam teismui remtis pagrįstomis sąmatomis, siekiant nustatyti faktinę žalos sumą, kuri turi būti priteista ieškoviui. Tokiu atveju, ir jeigu laikomasi veiksmingumo principo⁽⁷⁵⁾, tokias sąmatas taip pat būtų galima naudoti nagrinėjant reikalavimus atlyginti žalą, kylančius iš Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies. Tai gali būti naudinga priemonė nacionaliniams teismams, kurie susiduria su sunkumais, susijusiais su žalos apskaičiavimu.

⁽⁶⁸⁾ Sprendimo *Erla María Sveinbjörnsdóttir prieš Islandiją*, E-9/97, 68–69 punktai ir Sprendimo *Karl K. Karlsson prieš Islandiją*, E-4/01, 38 punktas. Dėl atitinkamų valdžios institucijų veiksmų laisvės ribų poveikio taip pat žr. Sprendimo sujungtose bylose *Brasserie du Pêcheur ir Factortame*, C-46/93 ir C-48/93, (1996 m.), Rink. p. I-1029, 55 punktą, Sprendimo *Robins ir kiti*, C-278/05, (2007 m.), Rink. p. I-1053, 71 punktą, Sprendimo *Haim*, C-424/97, (2000 m.), Rink. p. I-5123, 38 punktą ir Sprendimo *Hedley Lomas*, C 5/94, (1996 m.), Rink. p. I-2553, 28 punktą.

⁽⁶⁹⁾ Sprendimo *Erla María Sveinbjörnsdóttir prieš Islandiją*, E-9/97, 69 punktas ir Sprendimo *Karl K. Karlsson prieš Islandiją*, E-4/01, 38 punktas. Taip pat žr. Sprendimo sujungtose bylose *Brasserie du Pêcheur ir Factortame*, C-46/93 ir C-48/93, 56 punktą.

⁽⁷⁰⁾ Nors Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies pažeidimai paprastai turi būti laikomi gana sunkiais, gali būti išimtinių aplinkybių, trukdančių reikalauti atlyginti žalą. Esant tokioms aplinkybėms, gana sunkaus pažeidimo reikalavimas gali būti netenkinamas. Žr. 31 ir 32 punktus.

⁽⁷¹⁾ Žr. 1.4.1 skirsnį.

⁽⁷²⁾ Sprendimo sujungtose bylose *Brasserie du Pêcheur ir Factortame*, C-46/93 ir C-48/93, 87 ir 90 punktai.

⁽⁷³⁾ Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 44 punktas.

⁽⁷⁴⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 53 ir 55 punktai.

⁽⁷⁵⁾ Žr. 1.4.1 skirsnį.

50. Teisinės reikalavimų atlyginti žalą sąlygos pagal EEE teisę ir žalos apskaičiavimo klausimai taip pat gali būti Institucijai skirtų pagalbos prašymų pagal šio skyriaus 2 skirsnį pagrindas.

1.2.5. Reikalavimai pagalbos gavėjui atlyginti žalą

51. Kaip nurodyta pirmiau, potencialūs ieškovai turi teisę valstybės pagalbą suteikusiai institucijai pareikšti reikalavimus atlyginti žalą. Tačiau gali būti aplinkybių, dėl kurių ieškovas pageidauja išsiieškoti žalą tiesiogiai iš pagalbos gavėjo.
52. Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalyje tiesioginė pareiga valstybės pagalbos gavėjui nenustatyta, todėl EEE teisė nesuteikia pagrindo tokiems reikalavimams ⁽⁷⁶⁾. Tačiau tai jokių būdu nepažeidžia sėkmingo ieškinio pagalbos gavėjui dėl žalos atlyginimo galimybės remiantis materialine nacionaline teise. Todėl potencialūs ieškovai privalo remtis nacionalinėmis taisyklėmis, reglamentuojančiomis nesutartinę atsakomybę ⁽⁷⁷⁾.

1.2.6. Laikinosios priemonės

53. Nacionalinių teismų pareiga nustatyti visas būtinas teises pasekmes pažeidus sustabdymo pareigą nėra apribota jų galutiniais sprendimais. Pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį nacionaliniai teismai taip pat turi taikyti laikinąsias priemones, kai jos yra reikalingos, norint apsaugoti asmenų teises ⁽⁷⁸⁾ ir Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies veiksmingumą.
54. Nacionalinių teismų įgaliojimai priimti laikinąsias priemones suinteresuotosioms šalims gali būti ypač svarbūs, kai reikia greitai apsaugoti teises. Nacionaliniai teismai gali greitai reaguoti į neteisėtą valstybės pagalbą, yra arti ir gali taikyti įvairias priemones, todėl jie turi visas galimybes imtis laikinųjų priemonių, kai neteisėta pagalba jau buvo išmokėta arba ją ketinama išmokėti.
55. Paprasčiausi atvejai yra tada, kai neteisėta pagalba dar nebuvo išmokėta, tačiau esama rizikos, kad tokios išmokos bus padarytos nagrinėjant bylą nacionaliniame teisme. Tokiais atvejais nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į pareigą užkirsti kelią Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies pažeidimams ⁽⁷⁹⁾, gali priimti nutartį dėl laikinosios priemonės, draudžiančios neteisėtą išmoką iki klausimas bus išspręstas iš esmės.
56. Kai neteisėta išmoka jau išmokėta, nacionaliniai teismai, laikydamiesi Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalies, paprastai turi pareikalauti grąžinti visą pagalbą (įskaitant neteisėtą palūkanas). Atsižvelgdamas į veiksmingumo principą ⁽⁸⁰⁾, nacionalinis teismas negali atidėti sprendimo priėmimo nepagrįstai vilkindamas bylos nagrinėjimą. Toks bylos vilkinimas ne tik turėtų įtakos asmenų teisėms, kurių apsauga užtikrinama Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalimi, bet ir tiesiogiai padidintų dėl neteisėtos pagalbos atsirandančią žalą konkurencijai.
57. Tačiau, nepaisant šios bendros pareigos, vis dėlto gali būti aplinkybių, kurioms esant nacionalinis teismas uždelsia priimti galutinį sprendimą. Tokiais atvejais, atsižvelgdamas į pareigą užtikrinti asmenų teisių apsaugą pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį, nacionalinis teismas privalo panaudoti visas laikinąsias priemones, kurias jis gali taikyti pagal nacionalinę procesinę teisę, kad bent laikinai nutrauktų antikonkurencinį pagalbos poveikį (laikinas susigrąžinimas) ⁽⁸¹⁾. Nacionalinės procesinės taisyklės šiuo atžvilgiu turi būti taikomos laikantis lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų reikalavimų ⁽⁸²⁾.
58. Tais atvejais, kai nacionalinio teismo teisėjas, remdamasis ELPA teismo ir Europos bendrijos teismų praktika, taip pat Institucijos praktika, *prima facie* pagrįstai nusprendžia, kad atitinkama priemonė yra neteisėta valstybės pagalba, greičiausias teisės gynimo būdas, Institucijos nuomone, ir atsižvelgiant į nacionalinę procesinę teisę, bus priimti sprendimą dėl neteisėtos pagalbos ir neteisėtų palūkanų, esančių sąskaitoje, blokavimo iki byla bus išspręsta iš esmės. Galutiniam sprendime nacionalinis teismas tuomet pareikalautų grąžinti blokuotoje sąskaitoje esančias lėšas valstybės pagalbą suteikusiai institucijai, jeigu pagalba būtų pripažinta neteisėta, arba pareikalautų lėšas perduoti pagalbos gavėjui.
59. Laikinas susigrąžinimas taip pat gali būti labai veiksminga priemonė tais atvejais, kai nacionaliniame teisme byla nagrinėjama tuo pat metu, kai Institucija atlieka tyrimą ⁽⁸³⁾. Institucijos atliekamas tyrimas neatleidžia nacionalinio teismo nuo pareigos užtikrinti asmenų teisių apsaugą pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį ⁽⁸⁴⁾. Todėl nacionalinis teismas negali tiesiog sustabdyti bylos nagrinėjimo, kol Institucija

⁽⁷⁶⁾ Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 72–74 punktai.

⁽⁷⁷⁾ Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 75 punktas.

⁽⁷⁸⁾ Sprendimo *Fédération Nationale du Commerce Extérieur des Produits Alimentaires ir kiti prieš Prancūziją*, C-354/90, 12 punktas; Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 52 punktas ir Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 46 punktas.

⁽⁷⁹⁾ Žr. 1.2.1 skirsnį.

⁽⁸⁰⁾ Žr. 1.4.1 skirsnį.

⁽⁸¹⁾ Taip pat žr. Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 52 punktą ir Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 46 punktą.

⁽⁸²⁾ Žr. 1.4.1 skirsnį.

⁽⁸³⁾ Žr. 1.3.1 skirsnį, kuriame pateikta rekomendacijų dėl laikinųjų priemonių bylose dėl susigrąžinimo.

⁽⁸⁴⁾ Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 44 punktas.

nepriima sprendimo, ir tuo metu neužtikrinti ieškovo teisių apsaugos pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį. Kai nacionalinis teismas prieš priimdamas galutinį ir neatšaukiamą vykdomąjį raštą dėl susigrąžinimo nori sulaukti Institucijos atliekamo suderinamumo vertinimo rezultatų, jis turėtų priimti atitinkamas laikinas priemones. Šiuo atveju tinkama teisės gynimo priemonė yra sprendimas dėl sąskaitos, kurioje yra lėšos, blokavimo. Tais atvejais, kai:

- a) Institucija paskelbia, kad pagalba nesuderinama, nacionalinis teismas turėtų pareikalauti blokuotoje sąskaitoje esančias lėšas grąžinti valstybės pagalbą suteikusiai institucijai (pagalbą ir neteisėtas palūkanas);
- b) Institucija paskelbia, kad pagalba suderinama, nacionalinis teismas atleidžiamas nuo pareigos pareikalauti grąžinti visą pagalbą pagal EEE teisę⁽⁸⁵⁾. Dėl to teismas, laikydamasis nacionalinės teisės⁽⁸⁶⁾, gali priimti sprendimą faktinę pagalbą sumą perduoti pagalbos gavėjui. Tačiau, kaip aprašyta šio skyriaus 1.2.3 skirsnyje, pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį nacionalinis teismas ir toliau turi pareigą pareikalauti grąžinti neteisėtas palūkanas⁽⁸⁷⁾. Šios neteisėtos palūkanos turės būti sumokėtos valstybės pagalbą suteikusiai institucijai.

1.3. Nacionalinių teismų vaidmuo įgyvendinant neigiamus ELPA priežiūros institucijos sprendimus, kuriais nurodoma susigrąžinti suteiktą pagalbą

- 60. Nacionaliniams teismams gali tekti nagrinėti valstybės pagalbos klausimus ir tais atvejais, kai Institucija jau yra pareikalavusi grąžinti pagalbą. Nors daugiausia atvejų bus susiję su prašymu pripažinti nacionalinį vykdomąjį raštą dėl susigrąžinimo negaliojančiu, trečiosios šalys taip pat gali reikalauti iš nacionalinių institucijų atlyginti žalą dėl neįgyvendinto Institucijos sprendimo dėl susigrąžinimo.

1.3.1. Nacionalinio vykdomojo rašto dėl susigrąžinimo teisėtumo užginčijimas

- 61. Pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 14 straipsnio 3 dalį ELPA valstybės turi nedelsdamos įgyvendinti sprendimus dėl susigrąžinimo. Susigrąžinimas vyksta pagal nacionalinėje teisėje nustatytas procedūras, jeigu jos leidžia skubiai ir veiksmingai įgyvendinti sprendimą dėl susigrąžinimo. Kai nacionalinė procesinė taisyklė neleidžia skubiai ir (arba) veiksmingai atlikti susigrąžinimo, nacionalinis teismas privalo netaikyti šios nuostatos⁽⁸⁸⁾.
- 62. Vykdomųjų raštų dėl susigrąžinimo, kuriuos išdavė nacionalinės valdžios institucijos, siekdamos įgyvendinti Institucijos sprendimą dėl susigrąžinimo, galiojimas gali būti užginčytas nacionaliniame teisme. Tokių ieškinių nagrinėjimą reglamentuojančios taisyklės yra išsamiai nustatytos ELPA priežiūros institucijos valstybės pagalbos gairių skyriuje apie neteisėtos ir nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimą⁽⁸⁹⁾, kurio pagrindiniai principai trumpai apžvelgiami toliau.
- 63. Visų pirma nacionalinio teismo priemonėmis negalima užginčyti pagrindinio Institucijos sprendimo galiojimo, kai ieškovas galėjo šį sprendimą užginčyti tiesiogiai ELPA teisme⁽⁹⁰⁾. Tai taip pat reiškia, kad kai pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 36 straipsnį sprendimą buvo galima užginčyti, nacionalinis teismas negali sustabdyti sprendimo dėl susigrąžinimo vykdymo remdamasis pagrindais, susijusiais su Institucijos sprendimo galiojimu⁽⁹¹⁾.
- 64. Kai nėra aišku, ar ieškovas gali pareikšti ieškinį dėl panaikinimo pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 36 straipsnį (pavyzdžiui, jei priemonė buvo pagalbos schema, kurios taikymo sritis plati, ir ieškovas gali nesugebėti įrodyti, kad yra konkrečiai su ja susijęs), nacionalinis teismas iš esmės privalo suteikti teisinę apsaugą. Jeigu ieškinyje yra susijęs su Institucijos sprendimo galiojimu ir teisėtumu, nacionalinis teismas turėtų laikytis Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 34 straipsnyje nustatytos procedūros.

⁽⁸⁵⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 46 ir 55 punktai.

⁽⁸⁶⁾ Žr. 34 punktą.

⁽⁸⁷⁾ Sprendimo *CELF ir Ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, 52 ir 55 punktai.

⁽⁸⁸⁾ Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją (Scott)*, C-232/05, 49–53 punktai.

⁽⁸⁹⁾ Dar neskelbtas. Šis skyrius atitinka Komisijos pranešimą dėl veiksmingo Komisijos sprendimų, kuriais valstybėms narėms nurodoma susigrąžinti neteisėtą ir nesuderinamą valstybės pagalbą, įgyvendinimo (OL C 272, 2007 11 15, p. 4).

⁽⁹⁰⁾ Žr. 25 išnašoje minimas nuorodas.

⁽⁹¹⁾ Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją (Scott)*, C-232/05, 59 ir 60 punktai.

65. Nustatant laikinasias priemones tokiomis aplinkybėmis reikia laikytis labai griežtų teisinių sąlygų, Europos Teisingumo Teismo nustatytų *Zuckerfabrik* ⁽⁹²⁾ ir *Atlanta* ⁽⁹³⁾ bylose: nacionalinis teismas gali sustabdyti vykdomuosius raštus dėl susigrąžinimo tik esant šioms sąlygoms: i) teismas labai abejoja dėl akto galiojimo. Jei ginčijamo akto galiojimas dar nėra nagrinėjamas ELPA teisme, jis turėtų laikytis Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 34 straipsnyje nustatytos procedūros; ii) laikinosios priemonės, siekiant išvengti didelės ir neatitaisomos žalos atsiradimo šių priemonių siekiančiai šaliai, turi būti taikomos skubiai ir iii) teismas turi tinkamai atsižvelgti į EEE interesus. Vertindamas visas šias sąlygas, nacionalinis teismas privalo gerbti visas ELPA teismo nutartis dėl Institucijos sprendimo teisėtumo arba laikinųjų priemonių taikymo EEE lygmeniu ⁽⁹⁴⁾.

1.3.2. Žalos atlyginimas neįgyvendinus sprendimo dėl susigrąžinimo

66. Institucijos nuomone, panašiai kaip ir sustabdymo pareigos pažeidimų atveju, ELPA valstybių institucijoms nesilaikant Institucijos sprendimo dėl susigrąžinimo pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo II dalies 14 straipsnį, gali būti reikalaujama atlyginti žalą, atsižvelgiant į ELPA teismo praktiką ⁽⁹⁵⁾. Institucijos nuomone, tokių reikalavimų atlyginti žalą nagrinėjimas atitinka pirmiau išdėstytus principus, susijusius su sustabdymo pareigos pažeidimais ⁽⁹⁶⁾. Taip yra dėl to, kad: i) ELPA valstybės susigrąžinimo pareigos tikslas – užtikrinti tas pačias asmenų teises, kaip ir taikant sustabdymo pareigą, ir ii) Institucijos sprendimai dėl susigrąžinimo nesuteikia nacionalinėms institucijoms jokios veiksmų laisvės; dėl to susigrąžinimo pareigos pažeidimai iš esmės laikomi gana sunkiais. Taigi, ar reikalavimas atlyginti žalą, atsiradusią neįgyvendinus Institucijos sprendimo dėl susigrąžinimo, bus patenkintas, priklausys nuo to, ar ieškovas galės įrodyti, kad dėl pavėluoto susigrąžinimo patyrė tiesioginių nuostolių ⁽⁹⁷⁾.

1.4. Nacionaliniuose teismuose taikomos procesinės taisyklės ir teisinė padėtis

1.4.1. Bendrieji principai

67. Nacionaliniai teismai yra įpareigoti užtikrinti sustabdymo pareigos taikymą ir asmenų teisių apsaugą nuo neteisėtoms valstybės pagalbos. Tokiose bylose iš esmės taikomos nacionalinės procesinės taisyklės ⁽⁹⁸⁾. Tačiau šiomis aplinkybėmis taikant nacionalinę teisę reikia laikytis dviejų esminių sąlygų:

- a) pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį pateiktiems ieškiniams taikomos nacionalinės procesinės taisyklės negali būti mažiau palankios už vidaus teisės taisykles, reglamentuojančias ieškinius (lygiavertiškumo principas) ⁽⁹⁹⁾ ir
- b) dėl nacionalinių procesinių taisyklių neturi būti pernelyg sudėtinga arba praktiškai neįmanoma pasinaudoti EEE teiseje nustatytais teisėmis (veiksmingumo principas) ⁽¹⁰⁰⁾.

68. Apskritai nacionaliniai teismai privalo netaikyti nacionalinių procesinių taisyklių, jeigu jas taikant būtų pažeisti 67 punkte išdėstyti principai.

1.4.2. Teisinė padėtis

69. Veiksmingumo principas turi tiesioginį poveikį galimų ieškovų padėčiai nacionaliniuose teismuose pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį. Šiuo atžvilgiu pagal EEE teisę reikalaujama, kad nacionalinėmis taisyklėmis dėl teisinės padėties nebūtų nepažeista teisė į veiksmingą teisminę apsaugą ⁽¹⁰¹⁾. Todėl pagal nacionalines taisykles teisinė padėtis negali būti susijusi tik su pagalbos gavėjo konkurentais ⁽¹⁰²⁾. Trečiosios šalys, kurios nenukenčia nuo konkurencijos iškraipymo, atsiradusio dėl pagalbos priemonės, taip pat gali turėti pakankamą kitokio pobūdžio teisinį interesą (kaip pripažinta mokesčių bylose) iškelti bylą nacionaliniame teisme ⁽¹⁰³⁾.

⁽⁹²⁾ Sprendimo sujungtose bylose *Zuckerfabrik Süderdithmarschen, Zuckerfabrik Soest prieš Hauptzollamt Itzehoe ir Hauptzollamt Paderborn*, C-143/88 ir C-92/89, (1991 m.), Rink. p. I-415, 33 punktas.

⁽⁹³⁾ Sprendimo *Atlanta Fruchthandelsgesellschaft ir kiti prieš Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft*, C-465/93, (1995 m.), Rink. p. I-3761, 51 punktas.

⁽⁹⁴⁾ Dėl papildomų rekomendacijų plg. Institucijos valstybės pagalbos gairių skyriaus apie neteisėtoms ir nesuderinamos valstybės pagalbos susigrąžinimą 57 punktą.

⁽⁹⁵⁾ Sprendimo *Erla María Sveinbjörnsdóttir prieš Islandiją*, E-9/97, 59–63, 66–69 punktai ir Sprendimo *Karl K. Karlsson prieš Islandiją*, E-4/01, 32, 37–38, 40, 47 punktai.

⁽⁹⁶⁾ Žr. 1.2.4 skirsnį.

⁽⁹⁷⁾ Žr. 46–49 punktus.

⁽⁹⁸⁾ Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 45 punktas ir Sprendimo *Laboratoires Boiron*, C-526/04, (2006 m.), Rink. p. I-7529, 51 punktas.

⁽⁹⁹⁾ Sprendimo *Karl K. Karlsson prieš Islandiją*, E-4/01, 33 punktas. Taip pat žr. Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 45 punktą; Sprendimo sujungtose bylose *i-21 Vokietija*, C-392/04 ir C-422/04, (2006 m.), Rink. p. I-8559, 57 punktą ir Sprendimo *Rewe*, 33/76, (1976 m.), Rink. p. 1989, 5 punktą.

⁽¹⁰⁰⁾ Sprendimo *Karl K. Karlsson prieš Islandiją*, E-4/01, 33 punktas. Taip pat žr. Sprendimo *Transalpine Ölleitung in Österreich*, C-368/04, 45 punktą; Sprendimo *Streekgewest*, C-174/02, Rink. p. I-85, 18 punktą ir Sprendimo *Rewe*, 33/76, 5 punktą.

⁽¹⁰¹⁾ Sprendimo *Streekgewest*, C-174/02, 18 punktas.

⁽¹⁰²⁾ Sprendimo *Streekgewest*, C-174/02, 14–21 punktai.

⁽¹⁰³⁾ Sprendimo *Streekgewest*, C-174/02, 19 punktas.

1.4.3. Svarbūs klausimai mokesčių byloje

70. Pirmiau minėta teismų praktika yra visų pirma susijusi su valstybės pagalba atleidimo nuo mokesčių ir kitų finansinių prievolių pavidalu. Tokiais atvejais asmenys, kuriems nebuvo taikyta tokia pat mokesčių mokėjimo išimtis, gali užginčyti savo mokesčių našta pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį⁽¹⁰⁴⁾.
71. Tačiau trečioji šalis, kuri yra mokesčių mokėtoja, gali remtis sustabdymo pareiga, tik jeigu jos mokami mokesčiai yra neteisėtos valstybės pagalbos priemonės sudedamoji dalis⁽¹⁰⁵⁾. Taip yra tuomet, kai pagal atitinkamas nacionalines taisykles mokeskinės pajamos yra išimtinai skiriamos neteisėtai valstybės pagalbai finansuoti ir turi tiesioginį poveikį valstybės pagalbos, kuri buvo suteikta pažeidžiant Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį, dydžiui⁽¹⁰⁶⁾.
72. Jeigu atleidžiama nuo bendrųjų mokesčių, pirmiau minėti kriterijai paprastai nėra tenkinami. Todėl įmonė, privalanti mokėti tokius mokesčius, paprastai negali teigti, kad kitos įmonės atleidimas nuo mokesčių yra neteisėtas pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį⁽¹⁰⁷⁾. Atsižvelgiant į nusistovėjusią Europos Teisingumo Teismo praktiką galima teigti, kad neteisėtos mokesčio mokėjimo išimties taikymas ieškovui nėra tinkamas teisės gynimo būdas pažeidus Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį. Tokia priemone antikonkurencinės neteisėtos pagalbos pasekmės būtų ne panaikintos, bet tik sustiprintos⁽¹⁰⁸⁾.

1.4.4. Įrodymų rinkimas

73. Veiksmingumo principas taip pat gali turėti įtakos įrodymų rinkimo procesui. Pavyzdžiui, kai dėl įrodinėjimo pareigos, susijusios su konkrečiu ieškiniu, neįmanoma arba pernelyg sunku ieškovui pagrįsti savo ieškinį (pavyzdžiui, jei ieškovas neturi reikalingų dokumentinių įrodymų), nacionalinis teismas turi panaudoti visas pagal nacionalinę procesinę teisę nustatytas priemones, kad suteiktų ieškovui teisę susipažinti su šiais įrodymais. Tai gali būti, jei nustatyta pagal nacionalinę teisę, nacionalinio teismo pareiga priimti sprendimą, kuriuo atsakovas arba trečioji šalis įpareigojama leisti ieškovui pasinaudoti reikalingais dokumentais⁽¹⁰⁹⁾.

2. ELPA PRIEŽIŪROS INSTITUCIJOS PARAMA NACIONALINIAMS TEISMAMS

74. Pagal EEE susitarimo 3 straipsnį, kuris grindžiamas EB sutarties 10 straipsniu, Susitariančiosios Šalys įpareigojamos imtis visų reikiamų priemonių, kad užtikrintų su EEE susitarimu susijusių įsipareigojimų vykdymą ir palengvintų bendradarbiavimą pagal jį⁽¹¹⁰⁾. Remiantis Europos Teisingumo Teismo praktika, iš EB sutarties 10 straipsnio galima suprasti, kad Europos Komisija privalo padėti nacionaliniams teismams taikant Bendrijos teisę⁽¹¹¹⁾. Savo ruožtu nacionaliniai teismai gali būti įpareigoti padėti Europos Komisijai vykdyti savo užduotis⁽¹¹²⁾. Remdamasi atitinkamu EEE susitarimo 3 straipsniu bei Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 2 straipsniu, Institucija mano, kad ji turi panašią pareigą nuoširdžiai bendradarbiauti su ELPA valstybių teismais.
75. Atsižvelgdama į pagrindinį vaidmenį, kurį nacionaliniai teismai atlieka įgyvendinant valstybės pagalbos taisykles, Institucija yra įsipareigojusi padėti nacionaliniams teismams, kai jie mano, kad tokia pagalba yra reikalinga sprendimui nagrinėjamoje byloje priimti. Nors ankstesniame ELPA priežiūros institucijos valstybės pagalbos gairių skyriuje apie nacionalinių teismų ir ELPA priežiūros institucijos bendradarbiavimą valstybės pagalbos srityje⁽¹¹³⁾ jau buvo numatyta galimybė nacionaliniams teismams prašyti Institucijos pagalbos, šia galimybe nacionaliniai

⁽¹⁰⁴⁾ Konkretiems sektoriams arba gamintojams uždėta išskirtinė mokesčių našta taip pat gali būti valstybės pagalba kitų įmonių naudai, žr. 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *British Aggregates Association prieš Komisiją*, C-487/06 P, dar nepaskelbto, 81–86 punktas.

⁽¹⁰⁵⁾ Sprendimo *Streekgewest*, C-174/02, 19 punktas.

⁽¹⁰⁶⁾ Sprendimo sujungtose bylose *Air Liquide*, C-393/04 ir C-41/05, 46 punktas; Sprendimo sujungtose bylose *Casino France ir kiti*, C-266/04–C-270/04, C-276/04 ir C-321/04–C-325/04, (2005 m.), Rink. p. I-9481, 40 punktas ir Sprendimo *Streekgewest*, C-174/02, 26 punktas.

⁽¹⁰⁷⁾ Sprendimo sujungtose bylose *Air Liquide*, C-393/04 ir C-41/05, 48 punktas ir Sprendimo sujungtose bylose *Casino France ir kiti*, C-266/04–C-270/04, C-276/04 ir C-321/04–C-325/04, 43 ir 44 punktai.

⁽¹⁰⁸⁾ Sprendimo sujungtose bylose *Air Liquide*, C-393/04 ir C-41/05, 45 punktas.

⁽¹⁰⁹⁾ Sprendimo *Laboratoires Boiron*, C-526/04, 55 ir 57 punktai.

⁽¹¹⁰⁾ Taip pat žr. Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 2 straipsnį, kuriame teigiama: „ELPA valstybės imasi visų reikiamų priemonių, kurios gali būti bendro arba konkretaus pobūdžio, kad užtikrintų su šiuo Susitarimu susijusių įsipareigojimų vykdymą. Jos nesima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti šio Susitarimo tikslų.“

⁽¹¹¹⁾ Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 50 punktas; 1990 m. liepos 13 d. nutarties byloje *Zwartveld ir kiti*, C-2/88 Imm, (1990 m.), Rink. p. I-3365, 16–22 punktai ir Sprendimo *Delimitis prieš Henninger Bräu*, C-234/89, (1991 m.), ECR I-935, 53 punktas.

⁽¹¹²⁾ Sprendimo *Roquette Frères*, C-94/00, (2002 m.), Rink. p. I-9011, 31 punktas.

⁽¹¹³⁾ OL L 274, 2000 10 26, p. 19 ir EEE priedas Nr. 48, 2000 10 26, p. 33. Skyrius atitiko Komisijos pranešimą dėl nacionalinių teismų ir Komisijos bendradarbiavimo valstybės pagalbos srityje (OL C 312, 1995 11 23, p. 8).

teismai nesinaudojo reguliariai. Todėl Institucija mano esanti panašiai išsipareigojusi glaudžiau bendradarbiauti su nacionaliniais teismais, suteikdama praktiškesnius ir vartotojui patogius paramos mechanizmus. Tai darydama, ji remiasi ELPA priežiūros institucijos pranešimu apie ELPA priežiūros institucijos ir ELPA valstybių teismų bendradarbiavimą taikant EEE susitarimo 53 ir 54 straipsnius ⁽¹¹⁴⁾.

76. Institucija nacionaliniams teismams gali padėti dviem skirtingais būdais:
- a) nacionalinis teismas gali prašyti Institucijos jam perduoti turimą susijusią informaciją (žr. šio skyriaus 2.1 skirsnį);
 - b) nacionalinis teismas gali prašyti Institucijos pateikti nuomonę dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo (žr. šio skyriaus 2.2 skirsnį).
77. Teikdama paramą nacionaliniams teismams Institucija privalo atsižvelgti į savo pareigą saugoti profesinę paslaptį ir apsaugoti savo funkcionavimą bei nepriklausomumą ⁽¹¹⁵⁾. Institucija, atlikdama savo pareigą pagal EEE susitarimo 3 straipsnį nacionalinių teismų atžvilgiu, yra įpareigota išlikti nešališka ir objektyvi. Kadangi Institucijos parama nacionaliniams teismams yra dalis jos pareigos ginti viešąjį interesą, Institucija neketina ginti šalių, dalyvaujančių nagrinėjant bylą nacionaliniame teisme, privačių interesų. Todėl Institucija nė vienos šalies, dalyvaujančios nacionalinėje byloje, neišklausys apie jos paramą nacionaliniam teismui.
78. Pagal šį skyrių nacionaliniams teismams teikiama parama yra savanoriška ir nepažeidžia nacionalinio teismo galimybės arba pareigos prašyti ELPA teismo pateikti patariamąją nuomonę dėl EEE teisės aiškinimo arba galiojimo pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 34 straipsnį.

2.1. Informacijos perdavimas nacionaliniams teismams

79. Institucijos pareiga padėti nacionaliniams teismams taikant valstybės pagalbos taisyklės apima pareigą perduoti nacionaliniams teismams jos turimą susijusią informaciją ⁽¹¹⁶⁾.
80. Nacionalinis teismas gali, *inter alia*, prašyti Institucijos pateikti šios rūšies informaciją:
- a) informaciją, susijusią su vykstančia procedūra Institucijoje; tai, *inter alia*, gali būti informacija apie tai, ar procedūra dėl konkrečios pagalbos priemonės vis dar vyksta Institucijoje, ar apie tam tikrą pagalbos priemonę buvo tinkamai pranešta pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį, ar Institucija pradėjo oficialų tyrimą ir ar Institucija jau priėmė sprendimą ⁽¹¹⁷⁾. Nesant sprendimo, nacionalinis teismas gali prašyti Institucijos paaiškinti, kada tikimasi jį priimti;
 - b) be to, nacionaliniai teismai gali prašyti Institucijos perduoti savo turimus dokumentus. Tai gali būti esamų Institucijos sprendimų, kurie dar nepaskelbti Institucijos svetainėje, kopijos, faktiniai duomenys, statistiniai duomenys, rinkos tyrimai ir ekonominės analizės.
81. Siekiant užtikrinti veiksmingą bendradarbiavimą su nacionaliniais teismais, informacijos prašymai bus išnagrinėti kuo greičiau. Institucija sieks prašomą informaciją nacionaliniam teismui pateikti per vieną mėnesį nuo prašymo pateikimo dienos. Kai Institucijai reikia nacionalinio teismo prašyti papildomų paaiškinimų, šis vieno mėnesio terminas prasideda nuo paaiškinimų gavimo momento. Kai Institucija turi konsultuotis su trečiosiomis šalimis, kurias tiesiogiai paveikia informacijos perdavimas, vieno mėnesio terminas prasideda baigus šias konsultacijas. Tai gali būti atvejai, kai, pavyzdžiui, tam tikros rūšies informaciją pateikia privatus asmuo ⁽¹¹⁸⁾ arba kai vienos ELPA valstybės pateiktos informacijos prašo kitos ELPA valstybės teismas.
82. Perduodama informaciją nacionaliniams teismams ELPA priežiūros institucija turi užtikrinti pagal EEE susitarimo 122 straipsnį ir Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 14 straipsnį fiziniams ir juridiniams asmenims suteikiamas garantijas ⁽¹¹⁹⁾. Pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 14 straipsnį Institucijos pareigūnams ir kitiems tarnautojams neleidžiama atskleisti informacijos, kurią jie yra išsipareigoję saugoti kaip profesinę paslaptį. Pagal EEE susitarimo 122 straipsnį reikalaujama, kad Susitariančiųjų Šalių atstovai, delegatai ir ekspertai, taip pat pareigūnai ir kiti tarnautojai, netgi nustoję eiti savo pareigas, neturi teisės atskleisti informacijos, kurią jie yra išsipareigoję saugoti kaip profesinę paslaptį. Tai gali būti konfidenciali informacija ir verslo paslaptys.

⁽¹¹⁴⁾ OL C 305, 2006 12 14, p. 19, EEE priedas Nr. 62, 2006 12 14, p. 21, 15–30 punktai. Pranešimas atitinka Komisijos pranešimo dėl Komisijos ir ES valstybių narių teismų bendradarbiavimo taikant EB sutarties 81 ir 82 straipsnius (OL C 101, 2004 4 27, p. 54).

⁽¹¹⁵⁾ 1990 m. gruodžio 6 d. nutarties byloje *Zwartveld ir kiti*, C-2/88 Imm, (1990 m.), Rink. p. I-4405, 10 ir 11 punktai ir Sprendimo *Postbank prieš Komisiją*, T-353/94, (1996 m.), Rink. p. II-921, 93 punktas.

⁽¹¹⁶⁾ Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 50 punktas; 1990 m. liepos 13 d. nutarties byloje *Zwartveld ir kiti*, C-2/88 Imm., 17–22 punktai; Sprendimo *Delimitis prieš Henninger Bräu*, C-234/89, 53 punktas ir Sprendimo *Postbank prieš Komisiją*, T-353/94, 64 ir 65 punktai.

⁽¹¹⁷⁾ Gavęs šią informaciją, nacionalinis teismas gali prašyti reguliariai atnaujinti informaciją apie esamą padėtį.

⁽¹¹⁸⁾ Sprendimo *Postbank prieš Komisiją*, T-353/94, 91 punktas.

⁽¹¹⁹⁾ Sprendimo *Delimitis prieš Henninger Bräu*, C-234/89, 53 punktas ir Sprendimo *Postbank prieš Komisiją*, T-353/94, 90 punktas.

83. Taikant EEE susitarimo 3 ir 122 straipsnius bei Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 14 straipsnį, Institucijai nėra visiškai uždraudžiama nacionaliniams teismams perduoti informacijos, kuri laikoma profesine paslaptimi. Europos bendrijos teismai patvirtino, kad, paisydama lojalaus bendradarbiavimo pareigos, Europos Komisija privalo suteikti nacionaliniam teismui visą informaciją, kurios jis gali prašyti⁽¹²⁰⁾. Institucija laikosi tokio pat požiūrio ir mano, kad ši informacija apima ir informaciją, kurią įsipareigota saugoti kaip profesinę paslaptį.
84. Todėl, ketindama suteikti nacionaliniam teismui informaciją, kurią yra įsipareigota saugoti kaip profesinę paslaptį, Institucija primins teismui savo pareigas pagal EEE susitarimo 122 straipsnį ir Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 14 straipsnį. Ji nacionalinio teismo paklaus, ar jis gali užtikrinti ir ar užtikrins tokios konfidencialios informacijos ir verslo paslaptių apsaugą. Jei nacionalinis teismas negali suteikti tokios garantijos, Institucija neperduos atitinkamos informacijos⁽¹²¹⁾. Tačiau jei nacionalinis teismas suteikė tokią garantiją, Institucija prašomą informaciją perduos.
85. Esama kitų atvejų, kai Institucija gali neatskleisti informacijos nacionaliniam teismui. Visų pirma Institucija gali atsisakyti perduoti informaciją nacionaliniam teismui, jei toks perdavimas pažeistų EEE susitarimo veikimą. Taip būtų tuo atveju, kai atskleidus informaciją būtų sukeltas pavojus Institucijai pavestų užduočių vykdymui⁽¹²²⁾ (pvz., informacija, susijusi su Institucijos vidaus sprendimų priėmimo procesu).

2.2. Nuomonės dėl klausimų, susijusių su valstybės pagalbos taisyklių taikymu

86. Nacionalinis teismas privalo atsižvelgti į visas susijusias EEE valstybės pagalbos srities taisykles ir galiojančią ELPA teismo praktiką, kai nagrinėjant bylą jam reikia taikyti valstybės pagalbos taisykles. Be to, nacionalinis teismas gali ieškoti informacijos ankstesniuose Institucijos sprendimuose ir paskelbtose gairėse dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo. Tačiau gali būti aplinkybių, kai minėtos priemonės nesuteiks nacionaliniam teismui pakankamos informacijos sprendiniais klausimais. Atsižvelgdama į savo pareigas pagal EEE susitarimo 3 straipsnį ir svarbų bei sudėtingą vaidmenį, kurį nacionaliniai teismai atlieka užtikrinant valstybės pagalbos taisyklių laikymąsi, Institucija suteikia nacionaliniams teismams galimybę prašyti jos nuomonės dėl atitinkamų klausimų, susijusių su valstybės pagalbos taisyklių taikymu⁽¹²³⁾.
87. Tokios Institucijos nuomonės iš esmės gali būti susijusios su visais ekonominiais, faktiniais arba teisiniais klausimais, kurie kyla bylą nagrinėjant nacionaliniame teisme⁽¹²⁴⁾. Akivaizdu, kad kilus klausimams dėl EEE teisės aiškinimo, nacionalinis teismas taip pat gali prašyti ELPA teismo pateikti patariamąją nuomonę pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 34 straipsnį.
88. Galimi klausimai, dėl kurių prašoma Institucijos nuomonės, *inter alia*, gali būti tokie:
- ar tam tikra priemonė yra valstybės pagalba pagal EEE susitarimo 61 straipsnį ir, jeigu taip, kaip reikėtų apskaičiuoti tikslų pagalbos dydį. Tokios nuomonės gali būti susijusios su kiekvienu iš EEE susitarimo 61 straipsnyje nustatytų kriterijų (t. y. ELPA valstybės arba iš valstybinių išteklių suteiktas pranašumas, galimas konkurencijos iškraipymas ir poveikis prekybai tarp Susitariančiųjų Šalių);
 - ar tam tikra pagalbos priemonė atitinka tam tikrus Bendrojo bendrosios išimties reglamento reikalavimus taip, kad apie ją nereikia atskirai pranešti, o sustabdymo pareiga pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį netaikoma;
 - ar tam tikra pagalbos priemonė patenka į konkrečią pagalbos schemą, apie kurią buvo pranešta Institucijai ir kurią Institucija patvirtino, arba kitaip atitinka esamos pagalbos kriterijus. Taip pat tokiais atvejais netaikoma sustabdymo pareiga pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį;
 - ar esama išimtinių aplinkybių (kaip nurodyta Europos Teisingumo Teismo *SFEI* byloje priimtame sprendime⁽¹²⁵⁾), kurios galėtų užkirsti kelią nacionaliniam teismui pareikalauti grąžinti visą pagalbą pagal EEE teisę;
 - kai nacionalinis teismas turi pareikalauti grąžinti palūkanas, jis gali prašyti Institucijos paramos, susijusios su palūkanų skaičiavimu ir taikytina palūkanų norma;
 - teisinės reikalavimų atlyginti žalą sąlygos pagal EEE teisę ir klausimai, susiję su patirtos žalos apskaičiavimu.

⁽¹²⁰⁾ Sprendimo *Postbank prieš Komisiją*, T-353/94, 64 punktą ir 1990 m. liepos 13 d. nutarties byloje *Zwartveld ir kiti*, C-2/88 Imm., 16–22 punktai.

⁽¹²¹⁾ Sprendimo *Postbank prieš Komisiją*, T-353/94, 93 punktą ir 1990 m. gruodžio 6 d. nutarties byloje *Zwartveld ir kiti*, C-2/88 Imm., 10 ir 11 punktai.

⁽¹²²⁾ 1990 m. gruodžio 6 d. nutarties byloje *Zwartveld ir kiti*, C-2/88 Imm., 11 punktą; Sprendimo *First ir Franex*, C-275/00, (2002 m.), Rink. p. I-10943, 49 punktą ir Sprendimo *Postbank prieš Komisiją*, T-353/94, 93 punktą.

⁽¹²³⁾ Žr. Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 50 punktą.

⁽¹²⁴⁾ Tačiau atkreiptinas dėmesys į 89 punktą.

⁽¹²⁵⁾ Sprendimo *SFEI ir kiti*, C-39/94, 70 ir 71 punktai, nuoroda į generalinio advokato F. G. Jacobs išvados šioje byloje 73–75 punktus; taip pat žr. Sprendimo *RSV prieš Komisiją*, 223/85, (1987 m.), Rink. p. 4617, 17 punktą ir Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-5/89, (1990 m.), Rink. p. I-3437, 16 punktą.

89. Kaip nurodyta 17 punkte, pagalbos priemonės suderinamumo su EEE susitarimo veikimu vertinimas pagal EEE susitarimo 61 straipsnio 2 ir 3 dalis priklauso išimtinai Institucijos kompetencijai. Nacionaliniai teismai neturi kompetencijos įvertinti pagalbos priemonės suderinamumo. Nors dėl to Institucija negali pateikti nuomonių dėl suderinamumo, tai neužkerta kelio nacionaliniam teismui prašyti procedūrinės informacijos: ar Institucija jau vertina tam tikros pagalbos priemonės suderinamumą (arba ketina tai daryti), ir, jeigu taip, kada tikimasi priimti sprendimą ⁽¹²⁶⁾.
90. Nacionaliniam teismui pateikiamoje Institucijos nuomonėje tebus aptariama faktinė informacija arba ekonominis ar teisinis išaiškinimas, kurio prašoma, tačiau nebus aptariamos nacionaliniame teisme nagrinėjamos bylos aplinkybės. Be to, Institucijos nuomonė nacionaliniam teismui nėra teisiškai privaloma.
91. Kad bendradarbiavimas su nacionaliniais teismais būtų kuo veiksmingesnis, prašymai Institucijai pateikti nuomonę bus išnagrinėti kuo greičiau. Institucija sieks prašomą nuomonę nacionaliniam teismui pateikti per keturis mėnesius nuo prašymo pateikimo datos. Kai Institucijai reikia prašyti nacionalinio teismo pateikti papildomus paaiškinimus, susijusius su jo prašymu, šis keturių mėnesių terminas prasideda nuo paaiškinimo gavimo momento.
92. Tačiau šiuo atveju reikia atkreipti dėmesį į tai, kad bendra nacionalinių teismų pareiga apsaugoti privačių asmenų teises pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį taip pat taikoma laikotarpiu, kai Institucija rengia prašomą nuomonę. Kaip nurodyta 59 punkte, taip yra dėl to, kad nacionalinių teismų pareiga apsaugoti privačių asmenų teises pagal Priežiūros institucijos ir Teismo susitarimo 3 protokolo I dalies 1 straipsnio 3 dalį taikoma nepaisant to, ar Institucijos pareiškimo vis dar laukiama, ar ne ⁽¹²⁷⁾.
93. Kaip jau nurodyta šio skyriaus 77 punkte, Institucija neišklausys šalių, prieš pateikdama savo nuomonę nacionaliniam teismui. Institucijai pateikiant nuomonę nacionalinėje byloje laikomasi susijusių nacionalinių procesinių taisyklių, kurios turi užtikrinti Bendrijos teisės bendrųjų principų laikymąsi.

2.3. Praktiniai klausimai

94. Visus paramos prašymus pagal šio skyriaus 2.1 ir 2.2 skirsnius, taip pat visus kitus kasdienėje veikloje galinčius kilti klausimus apie valstybės pagalbos politiką raštu ar žodžiu nacionaliniai teismai gali pateikti šiuo adresu:

EFTA Surveillance Authority
Rue Belliard 35
B-1040 Brussels
Belgium

Telefonas 0032 2 286 18 11
Faks. 0032 2 286 18 00
El. paštas registry@eftasurv.int

95. Institucijos metinėje ataskaitoje bus paskelbtas apibendrinimas, kaip vyko pagal šį skyrių numatytas bendradarbiavimas su nacionaliniais teismais. Savo nuomones ir pastabas Institucija taip pat gali pateikti savo interneto svetainėje.

3. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

96. Šis skyrius parengtas siekiant padėti nacionaliniams teismams taikyti valstybės pagalbos taisykles. Jis nesaisto nacionalinių teismų ir nepažeidžia jų nepriklausomumo. Šis pranešimas neturi įtakos ELPA valstybių ir fizinių bei juridinių asmenų teisėms ir pareigoms pagal EEE teisę.
97. Šis skyrius pakeičia esamą Institucijos valstybės pagalbos gairių skyrių apie nacionalinių teismų ir ELPA priežiūros institucijos bendradarbiavimą valstybės pagalbos srityje.
98. Institucija ketina peržiūrėti šį pranešimą per penkerius metus nuo jo priėmimo.

⁽¹²⁶⁾ Žr. 80 punktą.

⁽¹²⁷⁾ Tai gali apimti laikinąsias priemones, kaip nurodyta 1.2.6 skirsnyje.

2011 m. prenumeratos kainos (be PVM, įskaitant paprastosios siuntos išlaidas)

<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 100 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, spausdintinė versija ir metinis skaitmeninis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 200 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	770 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , L ir C serijos, mėnesinis kaupiamasis skaitmeninis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	400 EUR per metus
Oficialiojo leidinio priedas, S serija (Konkursai ir viešieji pirkimai), skaitmeninis diskas, leidžiamas vieną kartą per savaitę	daugiakalbis: 23 oficialiosiomis ES kalbomis	300 EUR per metus
<i>ES oficialusis leidinys</i> , C serija. Konkursai	konkursų kalbomis	50 EUR per metus

Europos Sąjungos oficialųjį leidinį, leidžiamą oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis, galima prenumeruoti bet kuria iš 22 kalbų. Jį sudaro L (teisės aktai) ir C (informacija ir pranešimai) serijos.

Kiekviena kalba leidžiamas leidinys prenumeruojamas atskirai.

Oficialieji leidiniai airių kalba parduodami atskirai, remiantis 2005 m. birželio 18 d. Oficialiajame leidinyje L 156 paskelbtu Tarybos reglamentu (EB) Nr. 920/2005, nurodančiu, kad Europos Sąjungos institucijos laikinai neįpareigojamos rengti ir skelbti visų aktų airių kalba.

Oficialiojo leidinio priedas (S serija. Konkursai ir viešieji pirkimai) skelbiamas viename daugiakalbiame skaitmeniniame diske visomis 23 oficialiosiomis kalbomis.

Pateikę paprastą prašymą *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* prenumeratoriai gali gauti įvairius Oficialiojo leidinio priedus. Apie priedų išleidimą prenumeratoriai informuojami pranešime skaitytojui, kuris skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Pardavimas ir prenumerata

Įvairių mokamų leidinių, tokių kaip *Europos Sąjungos oficialusis leidinys*, galima užsiprenumeruoti mūsų pardavimo biuruose. Pardavimo biurų sąrašą galima rasti internete adresu

http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) – tai tiesioginė ir nemokama prieiga prie Europos Sąjungos teisės aktų. Šiame tinklalapyje galima skaityti *Europos Sąjungos oficialųjį leidinį*, susipažinti su sutartimis, teisės aktais, precedentine teise bei parengiamaisiais teisės aktais.

Išsamesnės informacijos apie Europos Sąjungą rasite <http://europa.eu>

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT